

สุดสัปดาห์ มติชน

ผศ.ดร.นนทพร อยู่มั่งมี
มองพัฒนาการ
'ธรรมเนียมพระบรมศพ'
จากโบราณกาล
สู่ยุคร่วมสมัย

ฉบับประจำวันที่ 7-13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 ปีที่ 46 ฉบับที่ 2360 ราคา 60 บาท

มีเรา ไม่มีเขา มีเขา ต้องพิสูจน์

ต้อง 'กล้า' ชน
เพื่อ(เป็น) 'ธรรม' อีอี

ISSN 1686-8196
ราคา 60 บาท

สแกนเนอร์พลิก : โยงพันท่อมหัว ถึงตัวใครได้?

เมนูข้อมูล(ลับ)
สุชาติ ศรีสุวรรณ

ทกบ่อยที่ขึ้นเวทีบอกเล่าถึงภาวะเศรษฐกิจประเทศเรา “เอกนิติ นิติทัณฑ์ประภาศ” รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง จะย้ำว่า “การลงทุนภาครัฐเหลือเพียงเครื่องยนต์เดียวที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่เป็นเครื่องที่น้ำมันใกล้หมดเพราะมีปัญหาเรื่องการจัดเก็บรายได้ จากหนี้ครัวเรือน และหนี้เสียเอสเอ็มอี”

ขณะมีความพยายามที่จะนำเสนอกันว่า “ต้องขยายตลาดนักท่องเที่ยว เปิดให้มาเที่ยวไทยกันมากขึ้น หนึ่งในเป้าหมายที่พูดถึงคือแอฟริกา” แล้วเป็นไง? ชาวที่กระฉ่อนไปทั่วโลกคือนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศในแอฟริกาถูกหลอกให้เดินทางเข้าไทย ก่อนถูกส่งข้ามแดนไป “เมียนมา-กัมพูชา” กักขังทรมาน “ตกรอก” อยู่ในธุรกิจทุนเทาที่บังคับให้หลอกลวง ต้มตุ๋นข้ามชาติ สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและความเดือดร้อนให้ประชาชนในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เหมือนที่เคยเกิดกับนักท่องเที่ยว “จีน ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย และประเทศอื่นๆ”

จนหลุดจากประเทศในแอฟริกาต้องขอให้ “รัฐบาลไทย” เข้มงวดในเรื่องการออกวีซ่า

ปรากฏการณ์ “โครงการอาชญากรรมไซเบอร์ข้ามชาติ” ที่ประกอบ “ธุรกิจไร้มนุษยธรรม” กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวของรัฐบาลประเทศต่างๆ ที่ร่วมกันลงมือปราบปรามอย่างเด็ดขาด ไม่อาจจะเป็น “สหรัฐ-อังกฤษ-เกาหลีใต้-สิงคโปร์” ที่ยึดทรัพย์และจับกุมธุรกิจทุนเทาเหล่านี้ไปประกอบกิจการในแต่ละประเทศแบบล้างบาง

และในขณะเดียวกันนี้ เสียงเรียกร้องให้ “รัฐบาลไทย” เร่งลงมือปราบปราม และเล่นงานกับ “นักธุรกิจทุนเทา” ซึ่งมีข้อมูลโยงใยเกี่ยวพันชัดเจนว่าใช้ “ไทย” เป็นแหล่งกบดาน เสพสุข และพอกเงินในกิจการทั้งเล็ก กลางใหญ่ เลยเถิดไปถึงบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ กระทั่งมีเสียงเตือนให้ระวังการขยายกิจการมาชื่อ “อำนาจรัฐ” ผ่านกลไก “ข้าราชการ” และ “นักการเมือง”

การเปิดโปงธุรกิจเถื่อน พฤติกรรมถ้อยของ “นักธุรกิจเทาดำ” อยู่ในแคมเปญ “ปกป้องความมั่นคงของชาติ” เพื่อขยายฐานคะแนน “กระแสนิยม” ของ “พรรคประชาชน” ที่มี “วิโรจน์ ลักขณาอดิศร”-รังสิมันต์ โรม-รักชนก ศรีนอก และ ส.ส.อีกจำนวนหนึ่ง นำทีมใส่นักการเมือง และนายทุนพรรคคู่แข่งอย่างเอาตาย ซึ่งถึงขณะนี้มีรายชื่อทั้งตัวบุคคล บริษัท เครือข่ายถูกเปิดเผยพฤติกรรมมาให้รับรู้จำนวนมาก ขณะที่ในอีกทางหนึ่ง “นักขุดคุ้ยอิสระ- Freelance” ที่ “อัจฉริยะเรื่องรัตนพงศ์” และระดับ “อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ-เดอะโจ๊ก-พล.ต.อ.สุรเชษฐ์ หักพาล” ออกมายืนยันแฉหน้าเป็นตัวแทนหลักที่พุ่งเป้าโดยตรงไปที่นักการเมืองกลุ่ม “วัยรุ่นสร้างตัว” ซึ่งโยงถึงเครือข่ายที่เหนือขึ้นไป และขบวนการที่กล่าวหาบุคคลสำคัญระดับ “อดีต ผบ.ตร.” เรียกว่าเป็นเครือข่าย “พญาอีลิต์” แบบไม่มีอ้อมค้อมปิดบังหรือเกรงกังวลกับการถูกฟ้องร้อง

อย่างที่เรียกว่า “บ้า! กันไปแล้ว” มีผู้คนหลากหลาย บริษัทมากมาย เครือข่ายอำนาจบางเส้นบางสาย ทั้งที่คนทั่วไปคุ้นเคยคุ้นหน้า และที่ไต่ขึ้น ได้เห็น “วีวาร์” ด้วยความตื่นตะลึงว่า “ไปกันถึงขนาดนั้นเลยหรือนี่!”

สรุปรวมความก็คือ เครือข่ายที่ผู้คน ธุรกิจ ข้าราชการ นักการเมือง และผู้ควบคุมอำนาจซ่อนอำนาจซึ่งถูกส่งไปให้นานาชาติรับรู้ว่าเกี่ยวพันโยงกับอาชญากรรมไซเบอร์ทุนเทาข้ามชาติ และหมกตัวใช้ไทยเป็นแหล่งพอกเงินและเสพสุขเป็นใครต่อใครกันบ้าง

หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของไทยต่างรัฐที่เท่าๆ กับที่

นานาชาติรู้ เพียงแต่เสียงเรียกร้องให้ “อำนาจรัฐไทย” ปราบปราม และกำจัดเครือข่ายเหล่านี้ ไม่ได้รับการตอบรับจาก “รัฐบาลไทย” เท่าที่ควรจะเป็น

จนเกิดคำถามว่า เกิดอะไรขึ้นกับ “รัฐบาลไทย” ซึ่ง “อนุทิน ชาญวีรกูล” ถูกตั้งคำถามให้ต้องตอบทุกครั้งที่เจอหน้ากับผู้สื่อข่าว ในฐานะ “นายกรัฐมนตรี” ผู้ที่ตามหน้าผากต้องรับผิดชอบการบริหารประเทศในเวลานี้

บเพียงหากมองให้ลึกลงไป การบริหารอำนาจของประเทศไทยเรา เป็นที่รับรู้ว่าคุณอยู่ในสภาพ “รัฐซ้อนรัฐ” เรามีรัฐบาลรับผิดชอบหน้าผาก แต่มีที่เรียกว่า “รัฐพันลึก” มีอำนาจซ่อนอยู่

ความเป็นประเทศที่มีโครงสร้างอำนาจแบบ “พีระมิดปลายแหลม” ที่สะสม “ความเหลื่อมล้ำ” ไว้อย่าง มีคนเพียง 1% เท่านั้นที่คุมอำนาจและผลประโยชน์เกือบทั้งหมดของประเทศไว้ โดยสามารถจัดการให้ประเทศเป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

ยิ่งในหลายปีมานี้ “ยุทธศาสตร์แห่งชาติ” ประสบความสำเร็จ พรรคและนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ไม่มีอำนาจที่จะเข้ามาบริหารจัดการประเทศได้ หากไม่ได้รับฉันทานุมัติจาก “รัฐพันลึก” ที่สถาปนาอำนาจไว้ใน “รัฐธรรมนูญ 2560”

จนไม่เพียงสามารถทำให้ “พรรคการเมืองที่จะเข้าไปบริหารประเทศ” ต้องได้รับความเห็นชอบก่อนเท่านั้น

แต่แม้จะเข้าไปเป็นรัฐบาลแล้วยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด เลิกอนุญาตและสร้างความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการได้ทันที ทุกเมื่อ ด้วยกลไกที่สถาปนาไว้

และเป็นที่ยืนยันว่ามี เครื่องมือการควบคุมที่เด็ดขาดอีกหลายรูปแบบที่ยังไม่ได้หยิบยื่นมาใช้กัน แต่มีความพร้อมใช้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็น “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” และแม้แต่ “รัฐประหาร” ที่พร้อมกลับมาทุกเมื่อ

ด้วยเหตุนี้เอง รัฐบาลจากที่มาจากจากการเลือกตั้งของประชาชน แม้หน้าผากจะแสดงบทบาทได้เต็มที่ แต่เป็นที่ทราบกันดีว่า “รัฐพันลึก” ที่ซ่อนอยู่นั้น คุมอำนาจเหนือกว่าในทุกมิติ

จนเป็นที่รับรู้กันทั่วๆ ไปแล้วว่า “รัฐบาลที่มาจากจากการเลือกตั้งของประชาชน” ไม่อาจจะเป็นจากพรรคใด ล้วนแต่จะตายที่จะถูกทำให้เป็น “รัฐบาลเบ็ดเตล็ด” คือมีหน้าที่บริหารจัดการประเทศ แต่ไม่สามารถสร้างผลงานนอกกรอบของ “รัฐพันลึก” ที่ซ่อนอยู่นั้นได้

เมื่อเป็นเช่นนั้น เมื่อเกิดสถานการณ์ “สแกนเนอร์” และ “ธุรกิจสีเทา” มาวางโครงข่ายควบคุมธุรกิจปกติภายในประเทศในทุกระดับทุกขนาด แล้วเกิดคำถามว่า “ทำไมรัฐทั้งนี้ เห็นทั้งเห็น แต่รัฐบาลไทยจัดการอะไรไม่ได้”

เหมือนกับ “นายกรัฐมนตรี” ได้แค่พาลามสั่งการด้วยคำพูดในสิ่งและมาตรการที่ควรจะทำไปเรื่อย

แต่ไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ เพราะกลไกที่จะใช้ปฏิบัติการตามมีคำสั่งของนายกรัฐมนตรีนั้น เหมือนไม่เต็มที เต็มใจในการทำงานตามที่ได้รับคำสั่ง

จะต้องถามหรือไม่ว่า “เกิดอะไรขึ้นกับการใช้อำนาจรัฐของรัฐบาลที่มาจากจากการเลือกตั้งของประชาชน”

หาก “อาชญากรรมสแกนเนอร์ใช้อำนาจรัฐ” อย่างที่เล่าลือให้รับรู้กัน

เราจะต้องตั้งคำถามหรือไม่ว่า “อำนาจรัฐ” ที่ “แก๊งอาชญากรไร้จริยธรรม” เลือกใช้อย่างหวังผลมากกว่า เป็น “อำนาจรัฐในส่วนไหน” “รัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองที่ประชาชนเลือกเข้ามา” มีราคาให้ต้องลงทุนซื้อแค่ไหน ?

ใครจะตอบคำถามเหล่านี้ ได้ตรงกับความเป็นจริง ●

สธ. ประชุมวิชาการ มุ่งขับเคลื่อนสู่ยุคดิจิทัล

วโรชาติ สุคนธ์ขจร รมช.กระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดการประชุมวิชาการ “การพัฒนาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ครั้งที่ 27” ภายใต้หัวข้อ “ก้าวสู่ดิจิทัล ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว วัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีสำคัญของการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ นำไปสู่การพัฒนาโรงพยาบาลเป็นหลักประกันสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

ยกไทยศูนย์กลางการเติบโตอาเซียน

ธวัชวรรณ ชินชนากานต์ หัวหน้าภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริษัท ซินโนโลจี จำกัด ประกาศเดินทางสู่ตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกไทยเป็นศูนย์กลางการเติบโตหลักในภูมิภาค รับกระแส Data Boom พร้อมขยายยอดขายในภูมิภาคโต 250% ใน 5 ปี ตั้งเป้าขยายฐานลูกค้าองค์กรเพิ่มอีก 200% ผลักดันโซลูชัน NAS และระบบจัดการข้อมูลครบวงจร รองรับความต้องการจัดเก็บและปกป้องข้อมูลที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

รางวัลทรงเกียรติระดับ Platinum

เกรียงศักดิ์ เครือศรี ผู้ช่วยผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเข้ารับรางวัลระดับ Platinum สาขา Asia's Best Stakeholder Reporting จากเวที Asia Sustainability Reporting Awards (ASRA) ครั้งที่ 11 ตอกย้ำความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องในการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่มีคุณภาพ ณ โรงแรมแกรนด์ ไฮแอท สาธารณรัฐสิงคโปร์

เข้าโหมดสันติภาพ? ยุค ทีมสายบุน ทีม ‘บิ๊กเล็ก-คปด.’ บทบาท ‘เสธ.เอี้ยว’ ทำศึกเขตแดนขม

การถูกบังคับให้หยุดยิง ยุติการสู้รบ เมื่อเที่ยงคืน 28 กรกฎาคม 2568 ที่ผ่านมา ทั้งๆ ที่ฝ่ายทหารไทยกำลังพยายามอย่างหนัก ที่จะยึดคืนปราสาทตาควาย และช่องอานม้าให้ได้ ทำทหารเจ็บตายไม่น้อย แข่งกับเวลาที่ระดังกำลังจะหมดยก แม้ว่ากองทัพบกจะประสานไปทางกลาโหมเพื่อขอเวลาเพิ่มอีกอย่างน้อย 24 ชั่วโมง แต่ก็ไม่ได้ตามนั้น จากนั้นฝ่ายไทยก็เตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดศึกรอบสองเพื่อยึดคืนปราสาทตาควาย และพื้นที่ที่เสียไป รวมทั้งต้องการส่งสอนให้กัมพูชาหลายจำและยาเกรงทหารไทยไปชั่วลูกชั่วหลาน

แต่การสู้รบรอบ 2 ก็ไม่เกิดขึ้น กลับกลายเป็นการเจรจา 4 ฝ่ายสหรัฐ-มาเลเซีย-ไทย-กัมพูชา และลงนามสันติภาพ 26 ตุลาคม 2568 ในที่สุด

กล่าวได้ว่า ในยุค ผบ.เหล่าทัพชุดก่อน มี “ดวงรบ” ประสานกันพอดี ทั้ง ผบ.อ๊อบ พล.อ.ทรงวิทย์ หนูนารถักดี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ที่ต้องการปราบเขมร ตามรอยบิดา บิ๊กตุ้ย พล.อ.อิสรวงศ์ หนูนารถักดี อดีตแม่ทัพภาค 2 ที่เคยกวาดศึกเขมร ที่ช่องบกมาแล้วเมื่อ 30 กว่าปีที่ผ่านมา

รวมถึงความกล้าในการตัดสินใจของบิ๊กโก่ พล.อ.อ.พันธ์ภักดี พัฒนกุล ผู้บัญชาการทหารอากาศในเวลานั้น ที่ตัดสินใจใช้เครื่องบินเอฟ-16 และกริพเพน ขึ้นปฏิบัติการโจมตีทางอากาศทันทีที่ฝ่ายเขมรยิงจรวดหลายลำกล้อง BM21 ใส่เป้าหมายพลเรือนจนทำให้มีประชาชนผู้บริสุทธิ์เจ็บตายจำนวนมาก

และ “ทิ้งไข่” ถล่มที่ตั้งทางทหารของฝ่ายกัมพูชาตลอดการรบ 4 คืน 5 วัน โดยเฉพาะการไฟเขียวให้ใช้ระเบิดร่อน GBU ระเบิด 2,000 ปอนด์ และ 500 ปอนด์ ถล่มเป้าหมาย

จนทำให้ทหารเขมรเสียชีวิตราว 6,000 นาย และส่งผลให้ พล.อ.ฮุน มาเนต นายกรัฐมนตรี ต้องไปลอบบิณายอันวาริ อิบราฮิม นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ประธานอาเซียน และโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐ ให้บีบไทย

จนเกิดการเจรจาและลงนามข้อตกลงสันติภาพ ใน Joint Declaration หรือ Peace Accord ไทย-กัมพูชา ขึ้น โดยที่ฝ่ายกัมพูชาไม่ต้องเสียหน้า เสียฟอร์มที่เป็นฝ่ายต้องขอเจรจาสงบศึกกับฝ่ายไทยโดยตรง เช่นการรบปี 2554 ที่ผ่านมาอีกต่อไป

ด้วยการเอาจริงของ พล.อ.ทรงวิทย์ ที่ต้องการจะปกป้องแผ่นดินพิทักษ์ปฐพีให้ได้ในยุคที่ตนเองเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งในขณะนั้นเหลือเวลาแค่สองเดือนเศษเท่านั้น

รวมทั้งยังมีเสธ.นัส พล.อ.มนัส จันดี เสนาธิการทหารในขณะนั้นเพื่อนรักเตรียมทหาร 24 ทหารม้าสายฮาร์ดคอร์ของ พล.อ.ทรงวิทย์ เป็นกองหนุนอย่างเต็มพลัง จนทำให้บิ๊กปู พล.อ.พนา แคล้วปลอดทุกข์ ผบ.ทบ. ก็ต้องเอาใจเอากัน อีกทั้ง พล.อ.ทรงวิทย์แต่งตั้งให้ พล.อ.พนา เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ ในการปฏิบัติการยุทธบดินทร์ครั้งนี้

ประกอบกับมี บิ๊กกุง พล.ท.บุญสิน พาดกลาง เป็นแม่ทัพภาค 2 ในขณะนั้น ที่ไม่อาจทนต่อพฤติกรรมของฝ่ายกัมพูชาที่ยั่วยุและดูหมิ่นศักดิ์ศรีทหารไทยโดยเฉพาะการรุกราดินแดนประเทศไทย รวมทั้งประชาชนชาวไทยกดดัน จึงตัดสินใจที่จะเปิดการสู้รบด้วยการประกาศปิดห้ามเขมรขึ้นมาเที่ยวปราสาทตาเมือนธม และปราสาทตาควาย 24 กรกฎาคม 2568 จนฝ่ายเขมรเปิดฉากยิงใส่ทหารไทยในที่สุดและนำมาซึ่งการสู้รบกันตลอดแนว

ดังนั้น จึงกลายเป็นผู้บัญชาการเหล่าทัพชุดที่ได้ทำการรบกับกัมพูชา กล่าวได้ว่าเป็นความลงตัวของผู้นำทหารแต่ละคนที่มีความห้าวหาญ เด็ดเดี่ยว และกล้าที่จะรับผิดชอบตัดสินใจที่จะทำการรบร่วมกัน

แม้จะมีรายงานว่าหลังการสู้รบไปได้ 6 ชั่วโมง ของการรบวันแรก จะมีสายตรงมาถึง พล.ท.บุญสิน ขอให้ยุติการสู้รบให้หยุดยิงก็ตาม แต่ พล.ท.บุญสินยืนยันว่าจะต้องเดินหน้ารบต่อไปไม่สามารถหยุดได้แล้ว

หรือแม้แต่ช่วงที่เตรียมพร้อมที่จะรบรอบ 2 พล.ท.บุญสินก็เตรียมพร้อมทุกอย่างไว้หมดแล้ว รอแค่ฝ่ายกัมพูชาสร้างเงื่อนไขเท่านั้น แต่ในที่สุดก็ไม่ได้รับไฟเขียวให้ยิงตอบโต้ ในห้วงที่ด่านกัมพูชาช่วยด้วยการระดมฉีดขวดตกลงหยุดยิงทั้งการยิงปืนและปืนคอ และการวางทุ่นระเบิดเพิ่ม

แม้จะไม่มีมีการเปิดเผยว่าใครเป็นเจ้าของคำสั่ง และการตัดสินใจหยุดรบในครั้งนี้ก็ตามแต่บรรดาทหารแนวหน้าต่างก็รู้กันหมดว่าเป็นใคร

ในห้วงนั้น ได้เห็นบทบาทที่โดดเด่นของ พล.อ.มนัส พล.ท.บุญสิน และรวมทั้ง พล.ต.วันชนะ สวัสดิ์ ทีมโฆษกกองทัพ

ไทย ยุคในขณะนั้น ให้สัมภาษณ์และออกสื่อ ถล่มโจมตีกำพูชา โดยเฉพาะสมเด็จฮุน เซน และหลายประเด็น ก็ดูจะขัดแย้งกับฝ่ายกระทรวงกลาโหมในขณะนั้น

และต่อมา ก็เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนผู้บัญชาการเหล่าทัพจากการเกษียณราชการพอดี และเป็นช่วงของการเปลี่ยนรัฐบาลมาเป็นรัฐบาลของนายอนุทิน ชาญวีรกูล พอดีแถมมีบิ๊กเล็ก พล.อ.ฉัตรพล นาคพาณิชย์ รมช.กลาโหม มาเป็น รมว.กลาโหมเต็มตัว จึงจึงหันมาสู่การเจรจา

ไม่มี พล.อ.ทรงวิทย์ พล.อ.มนัส พล.อ.อ.พันธ์ภักดีแล้ว เสธ.เบิร์ต พล.ท.วันชนะ ก็ปรับเปลี่ยนตำแหน่ง ไปเป็นที่ปรึกษาสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และก็ดูแลบทบาท และเปลี่ยนท่าทีซอฟต์แวร์

ด้วยเพราะมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งเปลี่ยนผู้บัญชาการเหล่าทัพ เปลี่ยนรัฐบาล เปลี่ยน รมว.กลาโหมพอดี กองทัพเข้าสู่ยุคของนายทหารสายบุน โดยมี พล.อ.ฉัตรพล เป็นแม่ทัพใหญ่ ในฐานะ “สนามไชย 1”

โดยเป็นที่รู้กันถึงแนวทางการเป็นนายทหารสายบุน และยึดแนวทางการเจรจาตลอด จนมีกระแสข่าวสะพัดในห้วงนั้นว่า มีแนวทางขัดกับ ผบ.เหล่าทัพในขณะนั้น แต่เนื่องจากเป็นช่วงปลายรัฐบาลพรรคเพื่อไทย และมีนายภูมิธรรม เวชยชัย เป็นรักษาการนายกฯ พล.อ.ฉัตรพลจึงไม่ค่อยมีบทบาทมากนักในเวลานั้น

อีกทั้งอำนาจในการตัดสินใจแก้ไขปัญหายาแดนไทย-กัมพูชาอยู่ในมือกองทัพ โดยมี พล.อ.ทรงวิทย์ ในฐานะผู้บัญชาการทหาร (ผบ.ท.) ที่มีอำนาจตามกฎหมาย อีกทั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้มอบอำนาจให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้นำในการทำการสู้รบ

ก่อนที่ต่อมา พล.อ.ทรงวิทย์จะมอบหมายให้ พล.อ.พนา เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ ในการสู้รบตามปฏิบัติการยุทธบดินทร์

ต่อมาในตอนนี้อยู่ครัฐบาลนายอนุทินซึ่งมี พล.อ.ฉัตรพล เป็น รมว.กลาโหม ถือว่ามีอำนาจสูงสุดในฝ่ายความมั่นคง

และมี ผบ.ทยอย พล.อ.อุกฤษฏ์ บุญตานนท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งเป็นนายทหารสายบุน และสนิทสนมใกล้ชิดกับ พล.อ.ฉัตรพลเพราะเติบโตด้วยกันมาในกรมยุทธการทหารบก

และยังมี บิ๊กปูด้วง พล.อ.ชัยพฤกษ์ ด้วงประพัฒน์ เสนาธิการทหารบก เพื่อน ตท.26 ของ พล.อ.พนา ที่เติบโตมาในสายบุน และกรมยุทธการทหารบก เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะใกล้ชิดสนิทสนมกับ พล.อ.ฉัตรพล ซึ่งถือว่ามีบทบาทสำคัญในฐานะเพื่อนคู่คิดของ พล.อ.พนา และมีอิทธิพลต่อความคิดของ พล.อ.พนาไม่น้อย

ในขณะที่กองบัญชาการกองทัพไทย ยังมีรองเสธ.เอี้ยว พล.อ.ฉัตรพงษ์ เพราแก้ว รองเสนาธิการทหาร ซึ่งเคยเป็นเจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร และเป็นเลขาธิการคณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย-กัมพูชา (GBC) ที่ทำงานเรื่องเขตแดนมาก่อน และได้รับมอบหมายจาก ผบ.ทหารสูงสุด ในการรับผิดชอบเรื่องไทยและกัมพูชา และมีบทบาท

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ “แม่ของแผ่นดิน”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชปณิธานแน่วแน่ในการทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อแก้ปัญหาสภาพความเป็นอยู่ของพสกนิกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีรายได้และความภาคภูมิใจในอาชีพของตน พระองค์ทรงมุ่งให้ราษฎร อยู่ดีกินดี มีอาชีพ มีความสุข อย่างแท้จริง ซึ่งการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก เป็นหนึ่งในแนวทางที่องค์การให้ความสำคัญ จากการก่อตั้งปีมสทหรณ์หรือสถานบริการน้ำมันสหกรณ์การเกษตร เมื่อกว่า 35 ปีที่แล้ว ต่อยอดสู่การนำสินค้าชุมชนจากทุกภาคทั่วประเทศมาเป็นของสมนาคุณลูกค้าสถานบริการเพื่อสร้างเศรษฐกิจภายในพื้นที่ให้เข้มแข็ง จนเป็นเอกลักษณ์ รวมถึงโครงการอื่น ๆ ในปัจจุบัน เช่น การติดตั้งพลังงานสะอาด ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เติบโตไปพร้อมกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาอาชีพ ได้เริ่มโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานให้แก่ชาวบ้าน โดยโครงการนี้ไม่เพียงเป็นแหล่งจ้างงาน แต่ยังเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรกรรมให้เป็นแหล่งผลิตอาหารให้แก่ชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งยังเป็นแหล่งจ้างแรงงานชาวบ้านที่ยากจน พระราชดำรัส “ขาดทุนของฉฉฉฉ คือกำไรของแผ่นดิน” สะท้อนพระราชหฤทัยแห่งการเสียสละ เพื่อให้ประชาชนมีงานทำและมีรายได้ นอกจากนี้ยังทรงทำนุบำรุงทรงฟื้นฟูผ้าไทยและทรงอนุรักษ์การทอผ้าไทยให้เป็นสมบัติของชาติ รวมถึงเป็นที่ชื่นชมในระดับนานาชาติ ทรงเป็นแรงบันดาลใจให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมของตน ทรงส่งเสริมอาชีพและงานศิลปาชีพแก่ประชาชนในต่างจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ชนบท ผ่านการทอผ้า ปักผ้า ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และงานหัตถกรรมพื้นบ้านซึ่งบริษัทฯ ได้ร่วมส่งเสริมการใช้ผ้าไทยในองค์กรและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ผ้าทอฝีมือชุมชน เพื่ออนุรักษ์อัตลักษณ์ความเป็นไทยให้คงอยู่คู่แผ่นดิน

อีกหนึ่งพระราชดำริที่พสกนิกรชาวไทยจดจำได้เป็นอย่างดีคือ “พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ข้าพระพุทธเจ้าจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อหน้า พระเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างอ่างเก็บน้ำ ข้าพระพุทธเจ้าจะสร้างป่า” สะท้อนถึง พระวิสัยทัศน์ที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ คุณค่าของผืนป่าและท้องทะเล และทรงมีพระราชดำริหลายประการเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎร ซึ่งเป็นอีกหนึ่งภารกิจสำคัญของบริษัทฯ ผ่านการดูแลรักษาผืนป่าทั้งพื้นที่บนบกและทางทะเล อีกทั้งให้ความสำคัญ

กับการปกป้องระบบนิเวศ ลดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างธุรกิจกับธรรมชาติ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาศาสนา และศิลปวัฒนธรรมในฐานะรากฐานของความเจริญ ทรงส่งเสริมให้เยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และทรงทำนุบำรุงภาษาไทย วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของชาติให้คงอยู่คู่แผ่นดิน กลุ่มบริษัทบางจาก ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาเยาวชน ทั้งรอบพื้นที่ปฏิบัติการและทั่วประเทศ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรและโครงการของมูลนิธิใบไม้ปันสุข เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เติบโตทั้งความรู้ ความคิด และคุณธรรม

ในฐานะสถานายิกาสภาอากาศไทย ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านมนุษยธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งการส่งเสริมงานด้านการแพทย์ การพยาบาล การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และการบริการโลหิต กลุ่มบริษัทบางจาก ได้สนับสนุนภารกิจของสภาอากาศไทยในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สนับสนุนรถรับบริจาคโลหิตเคลื่อนที่ให้กับสภาอากาศไทย เพื่อให้การช่วยชีวิตเข้าถึงผู้คนได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงเชิญชวนพนักงานบริจาคโลหิตและอวัยวะผ่านสภาอากาศไทยอย่างต่อเนื่อง

อีกหนึ่งการสืบสานพระราชดำริที่สำคัญ คือการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและสิ่งแวดล้อม บริษัท บีซีพีจี จำกัด (มหาชน) ในกลุ่มบริษัทบางจาก ได้จัดทำสารคดีเฉลิมพระเกียรติ “มหานทีแห่งน้ำพระราชหฤทัย” ถ่ายทอดแนวพระราชดำริโครงการปะการังเทียม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชวโรกาสให้คณะผู้บริหารบางจาก น้อมเกล้าฯ ถวายรถรับบริจาคโลหิตเคลื่อนที่

จากพระราชดำริ เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเล พร้อมติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนเกาะมันใน พื้นที่พระราชทานจากทรัพย์สินส่วนพระองค์ เพื่อสนับสนุนศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลในอ่าวไทย ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออก สะท้อนถึงพระเมตตาอันยิ่งใหญ่ในการดูแลทั้งคนและธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ กลุ่มบริษัทบางจาก จะยังคงมุ่งมั่นดำเนินธุรกิจตามนโยบายการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืนไปกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม พร้อมขยายธุรกิจให้เติบโตต่อเนื่อง บนพื้นฐานแห่งความสมดุล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่นคง

ขอเชิญรับชม สารคดีเฉลิมพระเกียรติ
“สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง”

กอร์ดอนเห็นว่าถ้าหากเราสามารถจะเข้าใจทางเลือกอื่น เราก็อาจจะเข้าใจได้ว่าประวัติศาสตร์มีทางเลือกอยู่ และอาจเป็นไปได้สำหรับการสร้างอนาคตที่ต่างออกไป

เฉพาะในแง่ที่จะคล้ายมากกับประวัติศาสตร์ “ถ้า” (IF history) ซึ่งนักประวัติศาสตร์มักถือว่าเป็นคำถามไร้สาระ ไม่ควรต้องคิด เพราะมันไม่เคยเกิดขึ้น แต่สำหรับกอร์ดอนและแนวคิดแบบหลอนวิทยากลับเห็นว่า การเข้าใจถึงความเป็นไปได้ของทางเลือกอื่น มิใช่อย่างเดียวกันกับประวัติศาสตร์ “ถ้า” อย่างมากก็แค่มีส่วนพ้องกันนิดหน่อย

หากเปรียบเทียบก็อาจคล้ายกับโค้ชที่มฟุตบอลทบทวนเกมที่ผ่านไปแล้วเห็นว่าถ้าหากเขาเปลี่ยนตัวผู้เล่นคนหนึ่ง ก็อาจส่งผลให้การเล่นของทีมเปลี่ยนไป การขาดผู้เล่นคนนั้นจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของผลซึ่งเกิดขึ้นไปแล้ว การทบทวนนี้ไม่เปลี่ยนผลของเกมเสร็จสิ้นไปแล้ว แต่อาจมีผลต่ออนาคตก็ได้

หลอนวิทยาในทางประวัติศาสตร์ จึงหวงไปตระหนักรับรู้สิ่งที่ไม่เกิดขึ้นซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ แต่เพราะไม่เกิดจึงมีส่วนทำให้ความเป็นจริงในปัจจุบันเป็นไปแบบหนึ่ง ดังตัวอย่างที่เสนอไว้ในบทความก่อนว่า ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของไทยอาจจะมิใช่หน้าตาต่างจากที่เป็นอยู่ในขณะนี้ลับ “ถ้า” ไม่แคร์หน้าอินทร์หน้าพรหมในกรณีสวรรคตรัชกาลที่ 8 และไม่ลงโทษประหารผู้รับเคราะห์ที่ 3 รายในกรณีนั้น

จะเห็นได้ว่า หลอนวิทยาไม่สนใจจะเปลี่ยนข้อเท็จจริงในอดีต (เช่น ถ้าไม่เคยเกิดพระนเรศวรหรือพ่อขุนรามคำแหงประวัติศาสตร์ไทยจะเปลี่ยนไปเป็นอย่างไร) แต่สนใจบางช่วงขณะของประวัติศาสตร์ที่มีร่องรอยความเป็นไปได้ต่างไปจากที่เกิดขึ้นจริง ทางที่ไม่ได้เลือกจึงยังอาจจะเป็นทางเลือกสำหรับอนาคต จึงควรมองให้เห็น “ผี” จากอดีตที่หลอนและส่งเสียงดังลั่นอยู่ในความเงียบด้วย เพราะผีเหล่านั้นอาจจะเป็นอนาคตที่เป็นได้

ความพยายามมองเห็น “ผี” จากอดีตที่ยังหลอนอยู่ จึงเป็นคนละเรื่องกับประวัติศาสตร์ “ถ้า” เพราะเป็นการขยายขอบเขตของ “ความจริงทางประวัติศาสตร์” ที่เราพึงสนใจ เพราะเรามักอธิบายประวัติศาสตร์โดยมองเฉพาะผลลัพธ์ที่ปรากฏขึ้นไปแล้ว ลืมไปว่าทางที่ไม่ได้เลือกหรือสิ่งที่ไม่เกิดขึ้นก็เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นจริงด้วย เป็นส่วนหนึ่งของข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ด้วยกันทั้งนั้น

หวังว่าคงพอเข้าใจชัดเจนว่าทำไมสิ่งที่ถูกลบเลือนจนมองข้าม จึงยังเป็นผีที่อยู่ควบคู่กับความเป็นจริงของสังคมไทยตลอดเวลา แต่เรามองไม่ค่อยเห็นแค่นั้นเอง

ถ้าเข้าใจหลอนวิทยา ก็หวังว่าจะช่วยให้คิดกับภาพยนตร์ของอริชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ได้สนุกขึ้นหน่อย เพราะผีมีบทบาทมากในภาพยนตร์หลายเรื่องของเขา

และหวังว่าดู “ผีใช้ได้กะ” แล้วจะเงี่ยหูฟังเสียงของผีที่ฟังได้และใช้ไม่ได้มากขึ้นตามที่คุณรัษฎ์ภูมิ บุญบุญชาติโชด ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เชิญชวนไว้

[บทความนี้เป็นบทสุดท้ายของชุด “ผี” ซึ่งปรับปรุงจากการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการเรื่อง “ผี (Ghost)” วิทยาลัยนานาชาติปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2568] ●

ชาตินิยมในทัศนะของจอร์จ ออร์เวล : เมื่อชาติอยู่เหนือศีลธรรมและเหตุผล

ดูเหมือนว่าปัญหาจากข้อพิพาทชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาไม่มีทีท่าจะจบลงอย่างง่ายๆ มีหน้าซ้ำ อาจจะถูกกลืนใหญ่โตขึ้นไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะการโหมกระพือเปลวไฟแห่งความรุนแรงด้วยแนวคิดแบบชาตินิยม ผ่านแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวของสื่อสารมวลชน การรณรงค์โฆษณาชวนเชื่อจากหน่วยงานของรัฐ หรือแม้แต่การสร้างวีรบุรุษจำเริญจากสถานการณ์ต่างๆ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเรียกร้องให้เราตั้งคำถามกับแนวคิดชาตินิยมอย่างจริงจังอีกครั้ง

จอร์จ ออร์เวล (George Orwell) นามปากกาของเอริก อาเธอร์ แบลร์ (Eric Arthur Blair : 1903-1950) ชาวอังกฤษ ผู้เป็นนักคิด นักหนังสือพิมพ์ นักวิจารณ์ และงานที่โด่งดังที่สุดของเขาก็คือ นักเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น ความเรียง เจ้าของผลงานวรรณกรรมระดับโลกหลายเล่ม ไม่ว่าจะเป็น “รัฐสัตว์” (Animal Farm) “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” (1984) หรือ “พม่ารำลึก” (Burmese Days) ฯลฯ

ในเดือนตุลาคม ปี 1945 ออร์เวลได้เขียนบทความเรื่อง “ข้อสังเกตว่าด้วยแนวคิดชาตินิยม” (Notes on Nationalism) และส่งไปตีพิมพ์ในนิตยสารโพเลมิก ซึ่งเป็นนิตยสารทางปรัชญา จิตวิทยาและสุนทรียศาสตร์ (Polemia : A Magazine of Philosophy, Psychology & Aesthetics) ในบทความที่ว่านี้ ออร์เวลได้อธิบายและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดชาตินิยมไว้อย่างน่าสนใจ และอาจใช้อธิบายและคลายความสงสัยต่อปรากฏการณ์ (คลื่น) ชาตินิยมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยขณะนี้ได้บ้างไม่มากนัก

ออร์เวลเริ่มจากให้คำจำกัดความกว้างๆ ของคำว่า “ชาตินิยม” (nationalism) เขาใช้คำนี้ในความหมายแบบขยายความออกไป คือไม่ได้จำกัดเพียงแค่ความเป็นชาติ แต่ยังหมายถึง “อุปนิสัยและความเคยชินของความคิดที่ว่ามนุษย์สามารถจัดแบ่งเป็นประเภทได้ไม่ต่างจากแมลง โดยไม่ว่าจะจัดประเภทคนเป็นกลุ่มก้อนเป็นล้านหรือสิบล้านพร้อมกับปิดฉากให้กลุ่มคนเหล่านั้นอย่างมั่นใจด้วยว่ากลุ่มไหนเป็นคนดีหรือเลว

ออร์เวลยังย้ำว่า อุปนิสัยที่เขาพูดถึงในที่นี้ก็คือ ความเคยชินในการระบุตัวเราเข้ากับชาติใดชาติหนึ่งหรือหน่วยใดหน่วยหนึ่งนั่นเอง และหน่วยดังกล่าวถูกจัดวางไว้เหนือความดีความชั่ว และเราก็จะไม่ยอมรับหน้าที่อื่นใดอีก นอกจากการส่งเสริมผลประโยชน์ของหน่วยที่เราสังกัดหรือพูดให้ง่ายไปกว่านั้น ออร์เวลเห็นว่า ชาตินิยมสำหรับเขาแล้ว ไม่ใช่เป็นเรื่องของความภาคภูมิใจในชาติแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นสภาวะจิตที่ยกกลุ่มตนเองเหนือหลัก

จอร์จ ออร์เวล

ศีลธรรมสากล อันเป็นรากฐานของความรุนแรงและอคติทางการเมืองมาทุกยุคทุกสมัย

ออร์เวลยังให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจไว้ด้วยว่า เราอย่าสับสนระหว่างแนวคิดชาตินิยมกับ “แนวคิดรักประเทศชาติ” (patriotism) เพราะเขาคิดว่าแนวคิดรักประเทศชาตินั้นเน้นที่ความจงรักภักดีต่อสถานที่และวิถีชีวิต เป็นการปกป้องตนเอง ไม่พยายามบังคับผู้อื่น ส่วนชาตินิยมนั้นจะผูกพันกับหน่วยที่ตนสังกัดอย่างสุดโต่ง โดยมีแรงขับเคลื่อนคือความปรารถนาในอำนาจมากกว่าที่จะเป็นความรักที่ปรารถนาดีต่อผู้อื่น ลักษณะของความคิดแบบชาตินิยม ออร์เวลเห็นว่าจะมีลักษณะสำคัญต่อไปนี้

1) ความคลั่งไคล้ (obsession) เพราะเหล่าบรรดานักชาตินิยมมักจะคิด พูด หรือเขียนเกี่ยวกับเรื่องเดียวกันคือ “ความเหนือกว่าหรือต่ำกว่า” ของหน่วยที่ตนเองสังกัด ในที่นี้ก็คือชาติ แทบไม่มีเรื่องอื่นที่ล้ำค่าเท่าการยืนยันความเป็นเลิศหรือความเหนือกว่าของชาติแต่อย่างใด ออร์เวลเห็นว่าชาตินิยมคือความหิวกระหายอำนาจที่ถูกบรรเทาด้วยการหลอกตัวเอง ชาตินิยมลักษณะแบบนี้ ออร์เวลจะเรียกว่าเป็น “ชาตินิยมเชิงบวก” (positive nationalism)

2) ความไม่เสถียร (instability) หรือการถ่ายโอน (transference) ลักษณะของชาตินิยมทำนองนี้นั้น ออร์เวลชี้ว่า ความจงรักภักดี (loyalty) แบบชาตินิยมอาจถูกถ่ายโอนหรือย้ายไปยังหน่วยอื่นและมักใช้ “หน่วยนั้น” เป็นแหล่งปลดปล่อยอารมณ์ชาตินิยมแทน เช่น ปัญญาชนที่

เหตุใด ‘เยอรมนี’ จึงเป็นศูนย์กลางระดับโลก ในการพัฒนา ‘ฟิสิกส์ยุคใหม่’? (จบ)

ในบทความตอนแรก ผมได้เล่าเรียงเหตุผลที่ทำให้เยอรมนีเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาฟิสิกส์ยุคใหม่ในระยะแรก (คือช่วงต้นศตวรรษที่ 20) โดยระบุสาเหตุไว้ 4 อย่าง ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยของเยอรมนีใช้ปรัชญาการศึกษาแบบฮูมบ็อลท์ (2) มีการจัดตั้งฟิสิกส์ทฤษฎีขึ้นเป็นสาขาจำเพาะ (3) เสถียรภาพทางการเมืองของจักรวรรดิเยอรมัน และ (4) การพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วของเยอรมนี

คราวนี้มาดูสาเหตุอื่นๆ ที่เหลือซึ่งสำคัญไม่แพ้กัน!

สาเหตุที่ 5

: ความเป็นเลิศด้านการศึกษา

ปัจจัยนี้มักถูกละเลยหรือ ‘ด้อยค่า’ เมื่อกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เยอรมนีเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาฟิสิกส์ยุคใหม่

จากสาเหตุที่ 1 คือ อุดมคติการศึกษาแบบฮูมบ็อลท์ที่ส่งผลให้เยอรมนีประสบความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 หัวใจของปรัชญานี้คือ การผสมรวมระหว่างการสอน (Lehre) และการวิจัย (Forschung) ที่ไม่ได้แยกจากกัน โดยเน้นให้นักวิชาการเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการทดลองและการตั้งคำถามเชิงหลักการ

อุดมคติการศึกษาแบบฮูมบ็อลท์จำเป็นต้องใช้พื้นที่ทางกายภาพเพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างความรู้ใหม่ จึงต้องสร้างห้องปฏิบัติการและสถาบันวิจัยขึ้น พร้อมกับสร้างเส้นทางอาชีพสำหรับนักวิจัยที่ทำการทดลองคู่กันไปด้วย

ในห้วงเวลานั้นเยอรมนีประสบความสำเร็จอย่างสูงในการจัดสรรงบประมาณสำหรับห้องปฏิบัติการและเครื่องมือที่ทันสมัย ทำให้เยอรมนีมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีกว่าอังกฤษและฝรั่งเศส

วัฒนธรรมการทดลองที่เข้มแข็งของเยอรมนีเริ่มต้นจากสาขาเคมีก่อนที่จะถ่ายทอดไปยังฟิสิกส์ ตัวอย่างสำคัญคือ บทบาทของยุสตุส ฟอน ลีบิก (Justus von Liebig) นักเคมีผู้บุกเบิกการสร้างห้องปฏิบัติการเคมีสมัยใหม่ที่มหาวิทยาลัยกีสเซนในช่วงทศวรรษที่ 1820 เขาเปลี่ยนวิธีการสอนเคมีจากการบรรยายไปสู่การลงมือในห้องปฏิบัติการ ความสำเร็จของลีบิกเป็นต้นแบบให้แก่ฟิสิกส์ในหลายด้าน ทั้งด้านการบริหารจัดการ อันได้แก่ วิธีการระดมทุน การจัดการ และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย และด้านการพัฒนาบุคลากร อันได้แก่ ช่างเทคนิคและนักศึกษา

ปัญหาเรื่องวัตถุดิบที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้

ภาพจากการประชุมโซลเวย์ครั้งที่ 1 ซึ่งมีประเด็นหลักคือ การแผ่รังสีและควอนตัม ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน ที่มา : https://en.wikipedia.org/wiki/Solvay_Conference

หัวข้อ การพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วของเยอรมนี เป็นตัวอย่างในกรณีการเกิดทฤษฎีควอนตัม ส่วนปัญหาการตรวจไม่พบลมอันทอร์คก็เป็นตัวอย่างของการทดลองที่แม่นยำ (ซึ่งในกรณีนี้ทำโดยนักฟิสิกส์ชาวอเมริกัน) ในกรณีการเกิดทฤษฎีสัมพัทธภาพพิเศษ

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนผ่านจากฟิสิกส์คลาสสิกไปสู่ฟิสิกส์ยุคใหม่ไม่ได้เกิดจากแนวคิดใหม่ที่ชาญฉลาดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองที่แม่นยำซึ่งทฤษฎีเดิมอธิบายไม่ได้อีกด้วย

สาเหตุที่ 6

: แนวคิดเชิงปรัชญาของคนเยอรมัน

การที่เยอรมนีเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาฟิสิกส์ยุคใหม่ในช่วงแรกนั้น ยังมีรากลึกๆ มาจากปรัชญาและวัฒนธรรมการคิดอีกด้วย

แนวคิดของนักปรัชญาเยอรมัน เช่น อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) โยฮันน์ กอทท์ลีบ ฟิชเทอ (Johann Gottlieb Fichte) และเกออร์ก วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) ได้สร้างกรอบความคิดที่เน้นว่า ‘จิต (Geist)’ มีบทบาทในการจัดระเบียบประสบการณ์ของมนุษย์ แนวคิดเช่นนี้ส่งผลให้การศึกษาศาสตร์ในเยอรมนีไม่ได้เป็นเพียงแค่การสังเกตธรรมชาติ แต่เป็นการตั้งคำถามเชิงโครงสร้าง เช่น ประเด็นที่ว่า ‘เวลา’ และ ‘อวกาศ’ เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง หรือเป็นเพียงสิ่งที่เราสร้างขึ้นโดยใช้

แบบจำลองทางทฤษฎีกันแน่ แนวคิดเหล่านี้เปิดพื้นที่ให้กับการพัฒนาทฤษฎีที่ไม่สอดคล้องกับสามัญสำนึก เช่น ทฤษฎีสัมพัทธภาพ ที่เสนอว่าเวลาและอวกาศไม่เป็นสิ่งสัมบูรณ์ตามแบบที่ฟิสิกส์แบบนิวตันเชื่อ ตัวไอน์สไตน์เคยกล่าวว่า เขาได้รับแรงบันดาลใจจากงานของนักปรัชญาอย่างเอ็นสต์ มัค (Ernst Mach) ซึ่งวิพากษ์แนวคิดเรื่องอวกาศสัมบูรณ์ของนิวตัน

นักฟิสิกส์เยอรมันให้ความสำคัญกับญาณวิทยา หรือการตั้งคำถามว่าเรารู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ได้อย่างไร ตัวอย่างเช่น มัคซ์ พลังค์ ไม่เพียงแต่ศึกษาการแผ่รังสีจากวัตถุดำ แต่ยังตั้งคำถามว่า ทำไมทฤษฎีคลาสสิกจึงล้มเหลวในการอธิบายข้อมูลทดลอง และนำไปสู่แนวคิด “พลังงานแบบไม่ต่อเนื่อง” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีควอนตัม

มหาวิทยาลัยเยอรมันในศตวรรษที่ 19-20 โดยเฉพาะภายใต้อุดมคติการศึกษาแบบฮูมบ็อลท์ได้บูรณาการปรัชญาเข้าไว้ในหลักสูตรวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบ นักศึกษาฟิสิกส์ต้องเรียนปรัชญาเพื่อฝึกคิดเชิงนามธรรม และฝึกตั้งคำถามเชิงหลักการ ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการคิดนอกกรอบ และเปิดรับแนวคิดใหม่ที่อาจขัดกับสามัญสำนึก

สาเหตุที่ 7

: เกียรติภูมิทางสังคมที่สูงของศาสตราจารย์

ในยุคจักรวรรดิเยอรมัน ตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ

ในสาขาวิทยาศาสตร์ ถือเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติและทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในสังคมเยอรมัน บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนี้ไม่เพียงแต่ได้รับการยอมรับในฐานะนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ยังได้รับสถานะทางสังคมที่สูงส่ง เทียบเท่าข้าราชการระดับสูง โดยบางรายได้รับการขนานนามว่า ‘Excellenz’ ซึ่งเป็นคำเรียกขานที่ใช้กับบุคคลชั้นสูงในราชสำนัก

สถานะอันทรงเกียรตินี้ส่งผลให้การเป็นศาสตราจารย์ โดยเฉพาะในสาขาฟิสิกส์ทฤษฎี กลายเป็นเป้าหมายของบุคลากรชั้นนำในยุคนั้น มหาวิทยาลัยเยอรมัน เช่น มหาวิทยาลัยฮูมบ็อลท์แห่งเบอร์ลิน มหาวิทยาลัยเกิททิงเงิน และมหาวิทยาลัยคิล ต่างมีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งตำแหน่งศาสตราจารย์เฉพาะทางด้านฟิสิกส์ทฤษฎีอย่างที่เล่าไว้แล้วในสาเหตุที่ 2

การจัดตั้งตำแหน่งเหล่านี้ไม่เพียงเป็นการยกระดับสถานะของฟิสิกส์ทฤษฎีในเชิงสถาบัน แต่ยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมทางปัญญาที่เอื้อต่อการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ อันได้แก่ ทฤษฎีสัมพัทธภาพและกลศาสตร์ควอนตัม ตัวอย่างเช่น แวร์เนอร์ ไฮเซนเบิร์ก ได้รับการบ่มเพาะภายใต้การดูแลของมัคซ์ บอร์น ที่มหาวิทยาลัยเกิททิงเงิน และแวร์เนอร์ ไฮเซนเบิร์ก ว็อล์ฟกัง เพาลี และฮันส์ เบธเอ (Hans Bethe) ได้รับการดูแลโดยอาร์โนลด์ ซอมเมอร์เฟลด์ (Arnold Sommerfeld) ยอดนักฟิสิกส์อีกคนหนึ่ง

กล่าวโดยสรุปก็คือ ตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยเยอรมันในยุคจักรวรรดิเป็นสัญลักษณ์ของเกียรติยศ ความรู้ และอำนาจทางปัญญา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ของโลกในช่วงเวลานั้น

สาเหตุที่ 8 : บทบาทของนักวิทยาศาสตร์เชื้อสายยิว

ในระบบวิชาการเยอรมัน

ปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้เยอรมนีมีบทบาทนำในการพัฒนาฟิสิกส์ยุคใหม่ คือ การเปิดกว้างของระบบวิชาการในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเอื้อให้บุคคลจากหลากหลายภูมิหลัง รวมถึงผู้มีเชื้อสายยิว ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในงานวิจัยและการสอนในมหาวิทยาลัยและสถาบันวิทยาศาสตร์ชั้นนำของประเทศ

นักฟิสิกส์เชื้อสายยิวหลายคนมีบทบาทสำคัญ เช่น อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ผู้เสนอทฤษฎีสัมพัทธภาพและดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ

แม่ของแผ่นดิน

สุดกลืนตัวของแม่ไว้ จดจำไว้ในความรู้สึก เพราะไม่รู้ว่ามีอีกนานแค่ไหนเราถึงจะพบกันอีก

แล้วเหตุการณ์ที่ฉันไม่อยากให้เกิดก็เกิดขึ้น เวลานั้นผ่านไปทุกนาที แม่และเด็กอนุบาลแต่ละชั้นทยอยขึ้นไปบนเวที ฉันพยายามหันมองหาแม่ตรงประตู ชะโงกดูทุกครั้งที่มีคนเดินเข้ามา หวังในใจว่าคนคนนั้นจะเป็นแม่แล้วแม่กับนักเรียนชั้น ป.หนึ่งก็ทยอยขึ้นเวที ฉันเริ่มลูกลี้ลุกลน ในเมื่อถือดอกมะลิจนชุ่มเหงื่อ แล้วฝนเดือนสิงหาคมก็กระหน่ำลงมา ฉันใจคอไม่ดี อยากจะร้องให้ออกมา ตอนนั้นแม่จะอยู่ที่ไหน มาทันไหมนะ หรือติดฝนจนมาไม่ได้แล้ว ครูประจำชั้นเห็นท่าทางฉันอยู่ไม่นิ่ง จึงเดินเข้ามาในแถวแล้วถาม ก่อนครูจะบอก ถ้าแม่ไม่มาไม่ต้องขึ้นไปบนเวที นั่งรอจนที่ ป.6 เสร็จพิธี แล้วครูจะขึ้นไปแทนฉัน ได้ยินที่ครูบอก พยกหน้าน้ำตาคลอ ทั้งโรงเรียนมีแค่ฉันคนเดียวที่แม่ไม่มา แล้วฉันก็ก้มหน้า หยตหน้าตาหลบใส่ดอกมะลิในมือเพื่อนข้างๆ สกิดบอกล่า นั่นแม่มีมัย ฉันรีบยกหน้าหันไปมองด้วยความหวัง ไม่ใช่ ฉันนั่งห้อยตัว ดวงตาร้อนผ่าว ก่อนจะหันไปทางประตู เพื่อนข้างๆ บอกมึงหันมองหาแม่จนคอยาวเป็นยีราฟแล้ว ฉันยิ้มเจื่อนๆ ฝนยัง

คงตกดังซู่ ฉันหันไปมองหน้าเวที เห็นภาพเด็กบางคนก้มกราบแม่แล้วแม่ก้มลงมาลูบหลัง ไม่เป็นไร ถ้าแม่ไม่มาฉันกราบครูประจำชั้นก็ได้ แต่แม่ต้องมา ฉันเชื่อว่าแม่จะมา บรรยากาศในห้องประชุมมีเสียงคุยดังหึ่ง ครูหลายคนพยายามเดินมาที่แถวแล้วจู้ปาก ฉันหันไปมองภาพผู้หญิงสวมชุดผ้าไหมสีฟ้าในกรอบรูป ฉันหลับตาภาวนาขอให้แม่หนูมาจะคะ แล้วหนูจะเป็นเด็กดี เชื่อฟังแม่ แต่คำภาวนาเหมือนผู้หญิงสวมชุดผ้าไหมสีฟ้าคงจะไม่ได้ยินเพราะเสียงคุยดังหึ่ง เสียงฝนข้างนอกก็ไม่ลดตราลงเลย ทำนองคลอเพลงคำน่านมเปิดวนรอบแล้วรอบเล่า แต่รอยยิ้มนั้น แม่อยู่ไกลแค่ไหน มันก็ปลอบใจและเหนี่ยวฉันไว้ไม่ให้พุ่มพ่ายกลายเป็นคนอ่อนแอ ซ้ำแยะ ไม่โตสักที แล้วแม่ก็เดินเข้าประตูมา ร่างกายท่อนบนเปียกโชกราวกับคนอาบน้ำไม่ถอดเสื้อ แม่มาแล้ว แม่ฉันมาแล้ว มาทันเวลาพอดี ฉันหันไปยิ้ม ดีใจ โลกหม่นมัวในห้องประชุมเหมือนจะสว่างขึ้นทันใด แต่ไม่รู้ว่ามีแม่มองเห็นฉันหรือเปล่า

ช่วงใกล้เสร็จพิธี พวกเราลูกๆ ตะเบ็งเสียงร้องเพลงคำน่านมก้องห้องประชุม “แม่มีบุญคุณอันใหญ่หลวง แม่ฟ้าหลวงห่วงลูก

แต่หลังเมื่อยังนอนเปล แม่...เราฟ้าโละเห่ กล่อมลูกน้อยนอนเปล ไม่ห่าง...”
ฉันหันกลับไปมองหาแม่ แต่ไร้เงา แก้อึดตัวนั้นว่างเปล่า ว่างเปล่า และว่างเปล่า อากาศในห้องประชุมอึดอัดขึ้นมาทันที

ชีวิต ของแม่หลังประสบอุบัติเหตุจนต้องสูญเสียแขนซ้าย แขนซ้ายที่คอยป้องกันฉันจากแรงถูกกระแทก แม่กอดฉันแน่น ถึงแม่จะถอดตัดแขน กลายเป็นคนพิการ เหลือแขนขวาข้างเดียว แต่แม่ไม่เคยโคกเศร้า ฉันไม่เคยเห็นน้ำตาของแม่สักหยด ฉันจะเห็นได้อย่างไร ในเมื่อฉันนอนหนึ่งอยู่บนเตียง ไม่ยอมลืมตา แม่คอยดูแลฉัน บางครั้งก็แอบได้ยินเสียงเพลงในลำคอ ทำนองคุ้นๆ “ให้เจ้าเป็นเด็กดี ให้เจ้ามีพลัง ให้เจ้าเป็นความหวังของแม่ต่อไป” ฉันอยากจะทำลูกขึ้นมากอดแม่ ฉันเห็นทุกอย่างที่แม่ทำ เห็นแขนของแม่ที่ถูกตัด แม่ใส่เสื้อเหมือนคนปกติ แต่ไม่มีแขนและมือซ้าย ฉันอยากลุกขึ้นมาถามแม่ว่าเจ็บไหม แต่ดวงตาก็ลืมไม่ขึ้น เหมือนมีลูกตุ้มคอยถ่วงเอาไว้ ฉันอยากจะทำเรื่องตะโกน

แต่ขยับปากไม่ได้ ในปากของฉันเต็มไปด้วยอะไรไม่รู้เสียใจ ฉันได้แค่มองแม่และมองร่างตัวเองนอนนิ่ง พร้อมกับเสียงบี๊ๆ จากเครื่องอะไรสักอย่างดังตลอดเวลา

ฉัน ไม่รู้ว่าตัวเองตื่นขึ้นมาได้อย่างไร แต่จำได้ว่า ถึงแม่จะสูญเสียแขนซ้ายไป แต่แม่ยังมีชีวิตและกลับมาอยู่บ้าน ทำขนมขาย รับจ้างปะ ซ่อมเสื้อผ้า ฉันเคยช่วยแม่ปักเสื้อนักเรียนด้วย ถึงแม่จะมีมือเดียว แต่แม่ก็พยายามใช้มือที่เหลืออีกข้างช่วยเหลือตัวเอง บางครั้งใช้ปาก บางครั้งใช้เท้าทำอะไรด้วยตัวเองโดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือจากคนอื่น และทุกเช้าฉันจะสังเกตเห็นแม่เหม่อมองไปบนข้างฝาบ้าน มองภาพผู้หญิงสวมชุดผ้าไหมสีฟ้าในกรอบรูปยิ้ม แล้วแม่ก็จะยิ้ม ก่อนฉันเดินไปเปิดหน้าต่างให้แสงสว่างของวันใหม่สาดเข้ามา นอกหน้าต่างใบมะม่วงสีเขียวเข้มเพิ่งหมาดฝน เสียงนกตัวหนึ่งร้อง อีกตัวขานรับ ท้องฟ้าหลังฝนสีฟ้าใส จากนั้นฉันย่างเท้าไปนั่งข้างๆ แล้วแม่ก็จะยกมือข้างที่มีอยู่ลูบศีรษะฉันอย่างแผ่วเบา ก่อนฉันจะคว้ามือแม่มากุมไว้ ฝ่ามือของแม่สากและหยาบกร้านราวกระดาษทราย แม่เป็นผู้หญิงที่แข็งแกร่ง เด็ดเดี่ยวและอดทนมาก เลี้ยงดูฉันจนเติบโตและสูญเสียฉันด้วยตัวเองจนจบปริญญาตรี

นั่นคงเป็นภาพจำที่ฉันเลือกจดจำเอาไว้ในใจ กับอีกภาพที่เห็นแม่เข็นรถเข็นชนน้ำใส่ถังไปรดดอกไม้ริมข้างทาง แม่ปลูกดอกกุหลาบยี่สิบต้นสายริมถนนหน้าบ้านความยาวห้าร้อยเมตรเห็นจะได้ ฉันมารู้เมื่อเห็นข่าวจากโซเชียลหลังจากย้ายมาเป็นครูที่โรงเรียนอีกจังหวัด ผู้หญิงร่างบอบบาง ศีรษะเต็มไปด้วย

ด้วยผมสีขาว สีขาวดอกมะลิที่ฉันเคยถือและยื่นให้ในกิจกรรมวันแม่ ใช้มือข้างขวาเข็นรถเข็นชนน้ำใส่ถังไปตามถนน แล้วใช้ขันตักน้ำรดมันทุกเย็น เพื่อที่ตอนเช้าดอกกุหลาบต้นสายจะแบ่งบานด้วยสีชมพู สีส้ม สีเหลือง สีแดงประดับโลก เหมือนรอยยิ้มสดใสของแม่ พรุณนี้ตอนเช้าขับมาดูใหม่ะ แม่บอกคนถ่ายคลิปและยิ้ม ยิ้มของแม่ส่งความสุขให้ทุกคนที่เห็นคลิป ฉันเข้าไปอ่านในคอมเมนต์แล้วยิ้มตาม ซาบซึ้ง อุ่นใจ น้ำตาคลอคิดถึงแม่จับใจแล้วก็นึกถึงแม่อีกคน แม่ในชุดผ้าไหมสีฟ้าในกรอบรูป รอยยิ้มช่างกว้างคล้ายกันเลย

ฉันไม่เคยเสียใจหรืออายที่มีแม่เป็นคนพิการ เพราะถึงแม่จะไม่มีแขนซ้ายเหมือนคนปกติ แต่แม่ยังทำงาน ทำงาน ทำงาน ไม่ยอมไปอยู่กับฉันที่บ้านพักครู แม่บอกว่าอยากอยู่บ้าน อยากทำอะไรที่บ้านเกิดบ้าง แม่แก่แล้วไม่อยากจะไปมาระลุกลาย อยู่บ้านแม่ดูแลตัวเองได้ อยู่กับแม่สี่ตัว หมาสองตัว ยามว่างแม่จะสวมชุดจิตอาสาออกไปร่วมกิจกรรมกับคนในหมู่บ้าน ไปเก็บขยะในวัด ริมถนน ไปหาสัมน้ำให้ห้องน้ำของโรงเรียน ฉันเห็นแม่โพสต์ลงเฟซบุ๊ก แล้วฉันจะรีบโทรไปหา ถามว่าแม่เป็นอย่างไรบ้าง ปลุกต้นไม้ใส่ถุงมือด้วยนะ ฉันกลัวมือของแม่หยาบกร้านยิ่งกว่าเดิม เหนื่อยไหม แม่บอกไม่เหนื่อย อยู่บ้านเฉยๆ ก็เบื่อ ออกไปเจอเพื่อนๆ ต่างวัยไปทำกิจกรรมร่วมกันบ้าง ใช้ชีวิตให้มีคุณค่าจะได้ไม่เหงา ไม่ท้อเทียว หดหู่ ถอนหายใจทิ้งไปวันๆ แม่ไม่อยากจะชิมเค็มและป่วย ในคำพูดของแม่แฝงคำสอนบางอย่าง ความคิดของแม่มองโลกนี้เหมือนดอกกุหลาบต้นสายริมถนน ถึงจะได้ชื่อว่าต้นสายหรือบานสายอย่างไร แต่มันก็จะพร้อมใจกันแบ่งบานทุกเช้าเมื่อได้รับความร้อนจากแสงอาทิตย์

และน้ำชื่นเย็นจากมือข้างขวาของแม่ที่เพียรลากรถเข็นรดมันทุกๆ เย็น

ก ราบยายพร้อมกันนะคะ แล้วนำพวงมาลัยดอกมะลิไปวางบนพานคริสต์ลอีกพวงวางหน้ารูปตรงนั่นด้วย ฉันบอกลูกสาวตัวน้อย ลูกสาววัยเจ็ดขวบหันมามองยิ้มหวาน ทำตามแล้วโผล่เข้ามากอด ฉันสอดแขนโอบลูกสาวเจ้าของฉายาเจ้าหญิงของแม่ไว้ เราพลัดกันหอมแก้มเนียนนุ่มคนละฟอดแล้วมองหน้ากัน ฉันเห็นดวงตากลมใสไร้เดียงสาของลูกรัก สัญญา กับแม่เนะ ฉันพูด หนูต้องเป็นเด็กดี ฉันยิ้มก่อนจะใช้นิ้วชี้จิ้มปลายจมูกจิ้มลิ้มของลูก อะ โตขึ้นหนูจะเป็นเด็กดี หนูสัญญา เด็กหญิงตัวเล็กพูดเสียงร่าเริง “แม่คะๆ” ลูกสาวเรียกและถาม “นี่รูปยาย แล้วอีกรูปคือใคร” เด็กน้อยหันมาสบตาฉันหนึ่ง

“แม่ของแผ่นดิน” ฉันตอบ แล้วมองภาพผู้หญิงสวมชุดผ้าไหมสีฟ้ายิ้มกว้างในกรอบรูป จากนั้นเราสองคนพนมมือยกขึ้นหน้ามือศีรษะพร้อมกัน ●

คิดถึงสลาแต่มสีน้ำ ธนกร ไชยจินดา

ค รุทธกร ไชยจินดา เป็นชายร่างบึก หุ่นเท่ ชอบแต่งกายด้วยผ้าสีหม้อห้อมทั้งชุด โชว์ความเป็นคนเมืองของแผ่นดินล้านนาทุกครั้งที่ผมพบในห้วงกลางทศวรรษ 2560

ก็เพราะไม่ค่อยมีใครพบเห็นคนแต่งกายแบบนี้ในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ยุคปัจจุบัน ครูก็เลยเป็นคนเมืองที่น่าชื่นชม

เมื่อพวกเราคนเมือง 3-4 คนตัดสินใจจัดตั้งคณะกรรมการจรรัลลิก (ค.จ.ร.) ในปี 2563 เพื่อรณรงค์หาทุนสร้างอนุสาวรีย์อ้ายจรัล มโนเพ็ชร ครูธกรได้โทรศัพท์มาหาผม บอกว่าจะขอบริจาค 1 หมื่นบาทเพื่อช่วยสนับสนุนงานครั้งนี้

ผมเคยได้ยินชื่ออ้าย แต่ยังไม่ชัดเจนนัก จึงรีบกดค้นหาชื่ออ้ายในเครื่องมือสื่อสาร ก็ได้ประจักษ์ว่า... อ้อ คนนี้เอง เจ้าของผลงานภาพวาดเขียนคนเมือง วัดวาอารามแบบเก่า เห็นภาพวาดผู้คน สัตว์เลี้ยง ดอกไม้ ต้นไม้ และตอตอยที่โอบล้อมบ้านเกิดเมืองนอนของเขา

โห... งามแต้งามว่า ก็ภาพต่อก็ภาพ ฝีมืออ้ายธนกรช่างสวยงามน่าทึ่ง และนำไปแสดงทั่วแผ่นดินนี้ให้พี่น้องผู้คนได้ร่วมกันชื่นชม

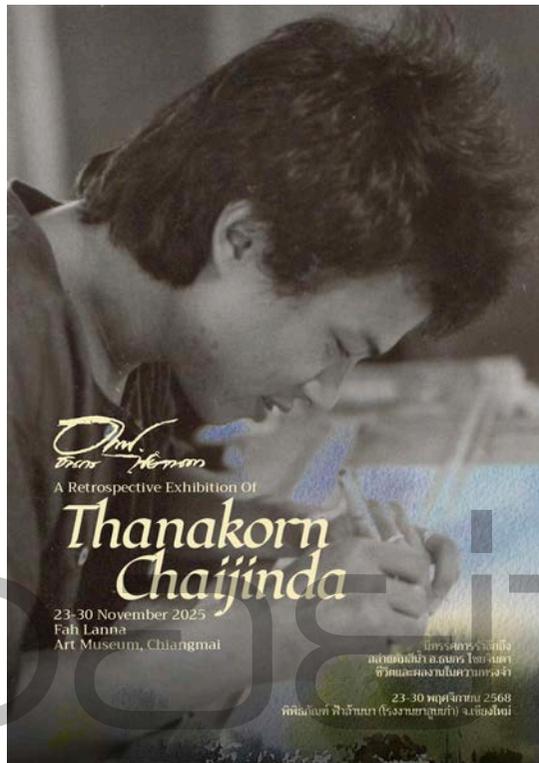
บ เมื่อผมไปรับเช็คจากอ้าย ก็ชอบบุคลิกที่เป็นกันเอง รอยยิ้มและการพูดจาที่อบอุ่นมากๆ จากนั้นมีงานโชว์ภาพวาดของอ้ายที่ไหน ผมกับลูกสาวก็ไปชื่นชม ชื่อโปรสตร์การตภาพมาเก็บไว้ดูและส่งไปให้คนเมืองที่ต่างแดน ไม่น่าแปลกใจที่ผลงานแต่ละชิ้นของอ้ายเป็นที่หมายปอง และมียุทธการสูงชันๆ ตามระบบการตลาดสมัยใหม่

ได้ทราบข่าวอ้ายเป็นครู สอนวิธีการแต่มสีน้ำ ได้สร้างลูกศิษย์ไปแล้วหลายรุ่นเพื่อจะได้ช่วยกันสร้างผลงานดีๆ เกี่ยวกับล้านนาก็ยิ่งนำปลาบปลื้มไปกับสลาแต่มสีน้ำยอดฝีมือคนนี้

อ้ายเป็นบ่าวอำเภอสาร์ภักดิ์ เกิดในครอบครัวชาวนาเมื่อปี พ.ศ.2499 มีพี่น้อง 4 คน อ้ายเป็นน้องสุดโต่งไป ออกบวชเป็นสามเณรและเป็นพระที่ลำพูน แล้วก็สึกออกมาเรียนต่อด้านศิลปะที่วิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ เชียงใหม่ จากนั้น ก็ลงไปเรียนรู้งานศิลปะที่เมืองหลวง แล้วทำธุรกิจด้านนี้ กิจการค่อยๆ ดีขึ้นเป็นลำดับ มีครอบครัวที่น่ารัก มีลูก 3 คนที่เก่งและจะเป็นกำลังสำคัญของแผ่นดินล้านนาต่อไปในอนาคต

ภาพวาดสีน้ำของสลาแต่มสีน้ำที่ร้อยชิ้นที่โด่งดังในแผ่นดินนี้และแพร่หลายออกไป จนเป็นที่กล่าวขวัญ

ครูธกรจากครอบครัวและล้านนาเร็วเกินไป ทั้งๆ ที่อายุยังไม่มากนัก ด้วยวัย 67 ปี คนมีจิตใจเพื่อส่วนรวมและยอดฝีมือเช่นครูธกรยังสามารถสร้างผลงานดีๆ เกี่ยวกับล้านนามอบให้แผ่นดินนี้และโลกอีกมากมาย

เรา - ผู้อยู่หลังจะต้องไม่ลืมจิตใจเพื่อส่วนรวมของท่าน ผมไปคารวะอนุสาวรีย์อ้ายจรัลที่สวนบวกหาดทุกครั้ง ก็นึกถึงคุณความดีต่อสังคมและฝีมืองานวาดของครูธกรที่เราจะต้องช่วยกันสร้างบ้านเมืองของเราให้งดงามน่าอยู่อย่างที่ครูได้ตัวได้ในงานแต่ละชิ้น และช่วยกันสร้างลูกหลานของเราให้รักแผ่นดินและสร้างผลงานดีๆ ออกมาอย่างที่ครูธกรท่านได้ฝันไว้และปูทางให้ไว้อย่างดีเยี่ยม

ใ นวันที่ 23 พฤศจิกายน ที่จะมีถึงเป็นวาระครบรอบ 1 ปีที่ครูธกร จากไป ครอบครัวและมิตรสหายจะร่วมกันจัด “นิทรรศการรำลึกถึงสลาแต่มสีน้ำ อ.ธนกร ไชยจินดา : ชีวิตและผลงานในความทรงจำ A Retrospective Exhibition of Thanakorn Chaijinda”

ณ วันที่ 23-30 พฤศจิกายน 2568 ที่พิพิธภัณฑ์ฟ้าล้านนา (โรงงานยาสูบเก่า) เยื้องโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย วันเปิดนิทรรศการ 23 พฤศจิกายน 2568 เวลา 13.00-16.00 น. ในงานนี้ นอกจากจะมีการแสดงผลงานและชีวิตของครูธกร ยังจะมีการแสดงผลงานของลูกศิษย์ของท่าน ตลอดจนถึงกิจกรรม mini workshop สีน้ำแบบ Quick painting

ไปร่วมกันรำลึกถึงผลงานศิลปะสีน้ำชั้นครู และหนึ่งในศิลปะต้นแบบของการวาดสีน้ำลายสถาปัตยกรรม ที่ต้องการสะท้อนภาพความงดงามของชีวิตและสรรพสิ่งบนแผ่นดินล้านนาของท่านผู้รักกันครับ

สลาแต่มสีน้ำ ธนกร ไชยจินดา ●

นี้ เป็นห้วงเวลาแห่งประวัติศาสตร์ เมื่อสำนักพระราชวังออกประกาศการสวรรคตของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ศุกร์ที่ 24 ตุลาคม พุทธศักราช 2568 เวลา 21 นาฬิกา 21 นาที ถูกจดจารไว้ในความทรงจำของพลกนิกรไทยซึ่งร่วมถวายความอาลัยเนื่องแน่น

ท่ามกลางเหตุการณ์สำคัญนี้ ‘ธรรมเนียมพระบรมศพและพระศพเจ้านาย’ คือผลงานวิชาการที่ถูกนำมาใช้อ้างอิงอย่างแพร่หลาย

ผศ.ดร.นนทพร อยู่มั่งมี อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือผู้เขียนหนังสือเล่มดังกล่าว ซึ่งล่าสุดพิมพ์เป็นครั้งที่ 6 หลังฉบับพิมพ์ครั้งแรกเผยแพร่เมื่อ พ.ศ.2551 ร่วมศักราชในครั้งงานพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ในรายละเอียดขั้นตอนพิธีกรรม ธรรมเนียมอันซับซ้อนตามโบราณราชประเพณีที่สืบมาแต่โบราณกาล ผศ.ดร.นนทพรมองภาพรวมของพัฒนาการที่ปรับเปลี่ยนตามกาลสมัย พร้อมให้คำตอบต่อคำถามที่หลายคนอยากรู้

: สมัยโบราณ ‘ความรับรู้’ ของราษฎรต่อการสวรรคตเป็นอย่างไร ในยุคที่ยังไม่มีสื่อมวลชน และช่องทางออนไลน์ ?

ก มีวิธีการนำข่าวสารไปส่ง เช่น มีม้าเร็ว มีหน่วยงานบอกไปยังหัวเมือง มีกรมพระตำรวจซึ่งอาจแจ้งข่าวไป ที่สำคัญคือต้องมีประกาศ

นอกจากนี้ ราษฎรก็บอกกันปากต่อปาก ต้องเข้าใจว่าในสังคมสมัยนั้น ไม่ได้กว้างมาก เมืองอาจจำกัดแค่กำแพงพระนคร หรือเลียบออกไป

ถ้าไม่ใช่ระดับใหญ่มาก คิดว่าคงไม่ได้สิ้นสะเทือนทั้งอาณาจักร แต่ถ้ามีการสวรรคตของพระมหากษัตริย์ ซึ่งต้องมีการเปลี่ยนผู้ปกครอง นั่นถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ

ส่วนมากเป็นประกาศแจ้งของทางการ ว่าพระองค์ใดสวรรคต หรือสิ้นพระชนม์ โดยอาจประกาศเป็นแนวทางว่าเมื่อสวรรคต หรือสิ้นพระชนม์ เจ้านายหรือราษฎรต้องทำอะไรบ้าง เช่น ในช่วงก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อาจประกาศเรื่องการโกนผมหรือแจ้งให้นุ่งห่มแบบใด แต่โดยนัยยะ ราษฎรก็รู้ว่าต้องทำอะไร

ที่แน่ๆ กรมกองที่อยู่ในสังกัดของเจ้านายพระองค์นั้น จะถูกกล่าวถึงเช่น เมื่อวังหน้าสวรรคต จะบอกให้บรรดาไพร่พลในสังกัดต้องโกนผม

: ธรรมเนียมพระบรมศพและพระศพเจ้านาย ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมหลากหลาย ตัวอย่างที่น่าสนใจ มีส่วนใดบ้าง ?

ธ ธรรมเนียมประเพณีในราชสำนัก โดยเฉพาะงานพระบรมศพ ผมมองว่าเป็นความงดงามอย่างหนึ่งด้วยความที่สังคมของเรามีการผสมผสานกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ระบบราชการก็มีการรับขุนนางใน

พศ.ดร.นนทพร อยู่มั่งมี มองพัฒนาการ ‘ธรรมเนียมพระบรมศพ’ จากโบราณกาลสู่ยุคร่วมสมัย

เครื่องงตั้งไปให้ นาย ยะหนึ่ง คนเป็นสบายใจ แน่ การันตีว่าอย่างน้อย เจ้าชายเหล่านั้นจะมี พาหนะ ปราสาทราชวัง ข้าทาสบริวาร

อีกอย่างหนึ่งที่เรา รับมา คือ ธรรมเนียม ผรั่ง เช่น การยิงสลุต ซึ่ง มาจากคำว่า salute ใน งานพระบรมศพรัชกาล ที่ 5 โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทำให้พระบรม ราชชนก ด้วยความ ที่รัชกาลที่ 6 ทรงจบ การศึกษาจากประเทศ อังกฤษ ทรงรับ ธรรมเนียมแบบอังกฤษ เข้ามา เช่น การยิงสลุต แสดงความเคารพแบบ

ชาติพันธุ์ต่างๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบ คักดินา เรามีขุนนางจีน ขุนนางแขก ขุนนาง ผรั่ง การที่มีกลุ่มคนต่างๆ ผสมผสาน ทำให้สังคมบ้านเราก่อนข้างเปิดกว้างต่อการ รับวัฒนธรรมที่หลากหลาย และเลือกในส่วน ที่เหมาะสมและดึงเข้ามาใช้

ธรรมเนียมพระศพก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่เห็นได้ชัด เช่น การบำเพ็ญพระราชกุศล สัตตมวาร คือ การสวดครบ 7 วัน มาจาก ธรรมเนียมการทำงตั้งศพของพระอาน โดย เริ่มในรัชกาลที่ 5 ครั้งงานพระศพพระนาง เจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ฯ เมื่อ พ.ศ.2423 ข้อมูลตรงนี้ สมเด็จพระยาดำรงราชานุกาภาพ ทรงเขียนบอกไว้

ส่วนธรรมเนียมงตั้งศพในงานพระบรม ศพ เริ่มมีมาตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในงานพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งทรง มีพระสหายเป็นเจ้าสัวเป็นจำนวนมาก อาจ อยากให้บรรดาพระสหายเหล่านั้นมีส่วนร่วม ในงานพระบรมศพด้วย เลยนำธรรมเนียมนี้ เข้ามา เพราะงตั้งเป็นเรื่องของการแสดงความกตัญญู ไม่ว่าจะจากลูกต่อพ่อแม่ หรือ บรรดาข้าทาสบริวารต่อเจ้านาย และเป็นการ สื่อสารระหว่างโลกนี้กับโลกหน้า เช่น การ เดินข้ามสะพาน เป็นสัญลักษณ์ของการข้าม ภูเขาคติ นอกจากนี้ ยังมีการส่งข้าวของผ่าน

ตะวันตก การใช้กองทหารแต่งตัวแบบฝรั่ง และการใช้กองเกียรติยศในงานพระบรมศพ

ในงานออกพระเมรุพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เราจะเห็นขั้นตอน การเวียนพระโกศว่ามีการใช้ราชรถปืนใหญ่ ซึ่งมีครั้งแรกในงานพระบรมศพรัชกาลที่ 6 เพราะทรงสั่งไว้ในพระพินัยกรรม เนื่องจาก พระองค์ทรงเป็นทหาร อยากเดินทางครั้งสุดท้ายอย่างทหาร

นอกจากนี้ ในงานพระศพเจ้านายหลาย พระองค์ก็ทรงใช้ เช่น สมเด็จพระเจ้าบรม วงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถฯ นี้ก็เป็น ธรรมเนียมอย่างฝรั่ง

แม้แต่ดนตรีระโคม ก็มีการแต่งเพลง ทำนองตะวันตกเข้ามาด้วย มันมีการผสม ผสานกัน โดยเลือกเอาสิ่งที่เห็นว่ามีดีงาม เชิดชูพระเกียรติยศ

‘สีด้า’ กลายเป็นสีมาตรฐานของงานศพใน ไทยตั้งแต่เมื่อไหร่ ?

ส รัชกาลที่ 6 มีการรับธรรมเนียม แบบวิกตอเรีย ของอังกฤษ ซึ่งงาน ศพต้องเศร้า ควินวิกตอเรีย (สมเด็จพระ ราชินีนาถวิกตอเรีย) ทรงไว้อาลัยพระสวามี

ตลอดพระชนม์ชีพ หนึ่งดำ ไม่เปลี่ยนเลย สีดำจึงกลายเป็นมาตรฐานของงานศพ

จากเดิมเรามี 3 สี คือ ขาว ดำ และน้ำเงิน ขาว ซึ่งใช้มาตรฐานของอายุเป็นตัวตั้ง ถ้า เราอายุมากกว่าผู้วายชนม์ ก็แต่งดำ ถ้าอายุ น้อยกว่า ก็แต่งขาว ซึ่งส่วนมากแต่งขาวกัน เพราะเรามักอายุน้อยกว่าผู้วายชนม์ ส่วนคน ที่กลางๆ ไม่ได้เกี่ยวข้อง ก็แตงน้ำเงินไป ถือเป็นสีสุภาพ

แต่เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ธรรมเนียม พวกนี้เปลี่ยน โดยมีการแสดงความเศร้า โศกแบบเต็มที่ ทั้งความรู้สึก ด้วยการลด ทอนความบันเทิงออกจากงานพระเมรุ ทั้ง การแสดงออกผ่านสีเครื่องแต่งกาย ซึ่งสร้าง บรรยากาศ

จากเดิมการออกพระเมรุ มีมหรสพ ต่างๆ อย่างน้อยสมัยอยุธยา จนถึงต้น รัตนโกสินทร์ ก่อนหน้างานพระบรมศพ รัชกาลที่ 5 มีบันทึกถึงมหรสพซึ่งถือเป็นการ ส่งท้าย ถือว่าเสด็จไปจุติยังสรวงสวรรค์แล้ว ต้องมีการแสดงความยินดีปรีดา ไม่ใช่เรื่อง ของความเศร้า

การปรับเปลี่ยน แก้วไข ยกเลิกธรรมเนียม บางประการให้สอดคล้องกับยุคสมัยในแต่ละ รัชกาล มีพัฒนาการครั้งสำคัญอย่างไรบ้าง ?

ส รัชกาลที่ 5 เป็นยุคที่มีความศิวิไลซ์ แบบตะวันตกเข้ามา เริ่มมองประชาชน ในลักษณะที่ไม่ใช่ข้าทาสบริวารแบบยุค จารีก่อนหน้า แต่ประชาชนคือผู้ที่ทำให้ ประเทศเจริญรุ่งเรือง และอาจจะสอดคล้อง กับสถานะทางเศรษฐกิจหลังสนธิสัญญาเบาว์ริงที่ต้องการสร้างผลผลิตโดยเน้นเศรษฐกิจ แบบส่งออกอย่างชัดเจนมากขึ้น โดยมีปัจจัย ด้านตะวันตกเป็นตัวกระตุ้น จึงส่งผลต่อการ ยกเลิกไพร่ทาสเพื่อให้คนเหล่านี้เป็นกำลัง การสร้างการผลิต คือ การปลูกข้าว

ผมว่าพระองค์มีพระราชวิสัยทัศน์ในเรื่อง ของการให้ ทรงให้อิสระกับประชาชนมากขึ้น เพราะฉะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีธรรมเนียมใน การเกณฑ์คน อย่างสมัยโบราณ พอมีงาน พระเมรุครั้งหนึ่ง ต้องเกณฑ์คนเข้าไปตัด ไม้ในป่า ต้องมีหมายเรียกเกณฑ์ไม้จากหัว เมือง จะทำเสากี่คืบ กี่วา ก็คอก ระบุชนิด ไม้ ต้องเป็นไม้เนื้อแกร่ง ต้องใช้คนเข้าไปตัด การเข้าไปตัดไม้ในป่า บางทีคือการเข้าไปตาย อาจเจอไข้ป่า ลิงสาราลสัตว์ ไพร่พลล่าปาก

พระองค์บอกว่า การทำพระเมรุใหญ่โต แบบโบราณ เป็นเรื่องที่จะล้าสมัยไปแล้ว เลยให้เปลี่ยนรูปแบบพระเมรุมาศ จากเดิม ที่เป็นเมรุขนาดใหญ่ 2 ชั้น ทรงปรารถน ทรนถนอบรอบ ให้เหลือเฉพาะมณฑลพิธีพอ เลยกกลายเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานมา จนถึงปัจจุบันด้วย นอกจากนี้ ทรงมีพระ ราชดำริว่า ความที่สวดศพแบบถาวร โดย สร้างอาคารข้างสนามหลวงในจุดที่ปัจจุบัน คือตึกถาวรวัตถุ (ตึกแดง) เดิมทรงวางแผน ว่าตรงนั้นจะให้เป็นที่ตั้งพระบรมศพ ัญญเชิญ พระโกศตั้งบำเพ็ญพระราชกุศลแทนการ สร้างพระที่นั่งทรงธรรม พอถึงเวลาออกพระ เมรุ ก็สร้างพระเมรุบนสนามหลวง ซึ่งช่วย ประหยัดงบประมาณ ไม่ต้องการให้กำลังพล และราษฎรเดือดร้อน

เรื่องงบประมาณ เริ่มมีการใช้โครงเหล็ก เข้ามาแทนการใช้ไม้จริงบางส่วนแล้ว และ จากเดิมที่ต้องเป็นไม้กระดานแผ่น ก็ปรับ ขนาดลงเพื่อประหยัด

ส่วนการโกนผม ท่านไม่โปรดเลย เริ่ม มีหลักฐานประปรายมาตั้งแต่ครั้งเจ้าฟ้าวิชรุ ณหิศฯ สวรรคต ท่านไม่ยกยอให้ราษฎรมา เดือดร้อนด้วย จึงเริ่มผ่อนปรนธรรมเนียม ปฏิบัติ ครั้งงานพระบรมศพของพระองค์ รัชกาลที่ 6 จึงทรงประกาศตามพระราชดำริ ของพระบรมชนกนาถ

ยังมีประเด็นไหนที่อยากศึกษาต่อยอด หรือเจาะลึกเพิ่มเติมอีกหรือไม่ ?

ท ลังจากหนังสือธรรมเนียมพระบรม ศพและพระศพเจ้านายออกมาได้ไม่นาน นักวิชาการหลายท่านก็ได้ศึกษาในส่วน อื่นๆ แม่มุมอื่นๆ เพิ่มเติม

เช่น มองในเชิงศิลปะมากขึ้น หรือมองใน เรื่องการเปลี่ยนแปลงบางอย่าง การค้นคว้า หลักฐานต่างๆ มีมากขึ้น

อย่างการเชื่อมโยงระหว่างพิธีกรรมของ ราชสำนักกับความเชื่อในอุษาคเนย์ รวมถึงมีการเปรียบเทียบกับคติของรัฐอื่นๆ รอบข้างเรา

เช่น ขบวนการแห่แบบบาทลี กับเขา พระสุเมรุของเรา ซึ่งต่างก็มีการทำเป็นทรง ปราสาทเหมือนกัน

นี่คือการแตกแขนงความรู้ ทาง วิชาการ ซึ่งทำให้เรื่องไม่จำกัดเฉพาะ ตัวของพิธีการเท่านั้น

คืนสู่ครรภ์มารดา โลกหลังความตาย

คนไทยทุกวันนี้มีความเชื่อเรื่องเวียนว่ายตายเกิดที่รับจากอินเดียทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาพุทธ ว่าเมื่อคนตายไปก็จุติทันที แล้วเกิดใหม่โดยไม่รู้ว่าเป็นคนหรือเป็นอะไร ที่ไหน? เมื่อไร? โลกหลังความตายของคนเมื่อหลายพันปีมาแล้วต่างจากคนปัจจุบัน เพราะคนในไทยและอุษาคเนย์สมัยนั้น มี “วัฒนธรรมร่วม” ด้วยความเชื่อเกี่ยวกับเกิด-ตายอย่างเดียวกันดังนี้

เกิด เมื่อคนคลอดจากครรภ์มารดา คือการตายของคนนั้นจากท้องแม่ไปอยู่ใน “โลกของคน”

ตาย เมื่อคนตาย ส่วนขวัญไม่ตาย ไปอยู่ใน “โลกของผี” แล้วคืนสู่ครรภ์มารดา คือการเกิดใหม่อีกครั้งในท้องแม่ เป็นเหตุให้มีพิธีกรรมเช่นผีด้วยข้าวปลาอาหารและของกินอื่นๆ เพราะเชื่อว่าผู้ตายยังมีวิถีปกติเหมือนเมื่อไม่ตาย เพียงแต่อยู่ต่างมิติ

[แนวคิดที่ยกมา ตามหลักฐานจากพิธีศพของชาวจาม (พูดภาษาตระกูลชวา-มลายู ในเวียดนาม) โดย ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ (คอลัมน์ On History ใน มติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 24-30 ตุลาคม 2568 หน้า 71)]

คนเกิดจากน้ำเต้า

คนเมื่อหลายพันปีมาแล้วมีความเชื่อตามเรื่องเล่าเก่าแก่ว่าคนเกิดจากน้ำเต้า เหตุจากรูปร่างของผลน้ำเต้าเหมือนท้องของแม่ที่มีลูกมากราวเมล็ดน้ำเต้า ดังนั้นเมื่อคนตายไปจึงเอากระดูกใส่ภาชนะดินเผาหรือน้ำเต้าแล้วฝังดิน เสมือนคนที่ตายแล้วคืนสู่ครรภ์มารดา

น้ำเต้าในธรรมชาติมีรูปร่างหลายอย่าง แต่ที่รู้จักมากที่สุด 2 อย่าง คือทรงกลมและทรงยาว เป็นเหตุให้คนเมื่อหลายพันปีมาแล้วทำภาชนะดินเผา 2 แบบ คือทรงกลมและทรงยาว ซึ่งนักโบราณคดี (กรมศิลปากร) ขุดพบหลักฐานเป็นภาชนะดินเผา 2 แบบ อายุราว 2,500 ปีมาแล้ว ที่ทุ่งกุลาร้องไห้ (บ้านเมืองบัว อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด)

(1.) **ภาชนะดินเผาทรงกลม** มีก้นกลม (เหมือนน้ำเต้าทรงกลม) ใส่กระดูกคนตายฝังดิน หรือฝังดินร่วมกับศพเป็นเครื่องใช้ใน “โลกของผี”

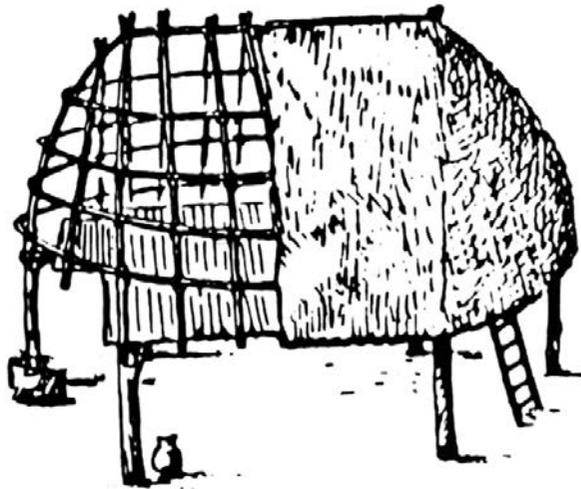
ภาชนะดินเผาก้นกลม เรียก “หม้อดิน” พบมากที่สุดตามแหล่งโบราณคดี และใช้สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน ที่ชาวบ้านใส่อัฐิคนตายแล้วห่อด้วยผ้าขาวเอาไปฝากศาลาวัดไว้สำหรับทำบุญชั่งบั้งสุกุลตอนสงกรานต์

(2.) **ภาชนะดินเผาทรงยาว** (เหมือนน้ำ

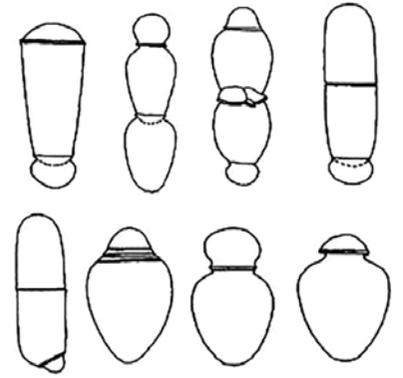
ภาชนะดินเผามีฝา และมีเอวคอดคล้ายผลน้ำเต้า บรรจุกระดูกมนุษย์ ราว 2,500 ปีมาแล้ว

[พบในแหล่งโบราณคดีเขตทุ่งกุลาร้องไห้ อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด (ภาพจากหนังสือ ศิลปวัฒนธรรมไทย กระทรวงวัฒนธรรม พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ.2557 หน้า 44)]

เรือน “หลังคาโค้งเหมือนครรภ์มารดา” ของชุมชนยุคแรกๆ ราว 2,500 ปีมาแล้ว

[จินตนาการจากหลุมเสาที่ขุดพบในแหล่งโบราณคดีบ้านหนองแซงเสา ต.หินกอง อ.เมืองฯ จ.ราชบุรี ภาพจาก Sorensen, P. “Archaeology in Thailand: Prehistoric through the Neolithic Age,” in Sawaddi, (July-August 21: 1972) อ้างใน ลักษณะไทย เล่ม 1 : ภูมิหลัง ภาค 2 ชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดย พิสิฐ เจริญวงศ์]

ภาชนะดินเผาแบบต่างๆ ทั้งแบบทรงกลมและแบบทรงยาว “แค็บซูล” บรรจุกระดูกคนตาย เมื่อ 2,500 ปีมาแล้ว (ขุดพบบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด) ซึ่งเป็นต้นแบบของโกศสมัยหลังสืบจนปัจจุบัน [ภาพถ่ายเส้นจากบทความ 2 เรื่องของ สุภัตญา เมาเน็ด (กรมศิลปากร) พิมพ์ในหนังสือ ทุ่งกุลาร้องไห้ “อาณาจักรเกลือ” 2,500 ปี จากยุคแรกเริ่มล้ำหลัง ถึงยุคมั่งคั่งข้าวหอม สำนักพิมพ์มติชน พ.ศ.2546 หน้า 207-299]

เรือนไทดำหลังคาโค้งเหมือนครรภ์มารดา ต.หนองปรัง อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี (ภาพจาก <https://travel.trueid.net/detail/WMoAjb-3BJmK>)

เต้าทรงยาว) นักโบราณคดีเรียก “แค็บซูล” ใส่กระดูกคนตายฝังดิน (ไม่พบทั่วไป) พบมากบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ (ลุ่มน้ำมูล) ในอีสานจึงจัดเฉพาะเป็น “วัฒนธรรมทุ่งกุลาร้องไห้”

ภาชนะดินเผา “แค็บซูล” เหมือนน้ำเต้าทรงยาว มีลักษณะรูปร่างสำคัญแบบเดียวกับโกศ (บรรจุอัฐิ) ของคนปัจจุบัน

ท้องของแม่

พิธีฝังศพของคนหลายพันปีมาแล้ว แสดงสัญลักษณ์ของการปฏิสนธิในครรภ์มารดา ดังนี้

(1.) ขุดดินฝังศพในหลุม แล้วสร้างเรือนจำลองคร่อมหลุมฝังศพ (ต่อมาเรียกเฮือนเฮ่ว, เฮือนเฮี้ยว)

(2.) เรือนจำลองคร่อม

หลุมฝังศพ มีหลังคาโค้งเหมือนท้องของแม่ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่าศพในหลุมคือทารกมีร่างกายเกิดใหม่ในครรภ์มารดา

(3.) ในเรือนจำลองมีอวัยวะเพศชาย (ทำจากไม้) ตั้งไว้ เป็นสัญลักษณ์ของการร่วมเพศ โดยอวัยวะเพศชายสอดใส่เข้ามาดลูกของแม่

เรือนจำลองคร่อมหลุมศพมีหลังคาโค้งเหมือนท้องแม่ ได้จากเรือนจริงซึ่งเป็นที่อยู่ของคนหลายพันปีมาแล้วสืบเนื่องถึงปัจจุบัน พบทั่วไปในชุมชนผู้ไทที่เมืองแถน (เดียนเบียนฟู) ในเวียดนาม และผู้ไท (โซ่ง) ในประเทศไทย

เรือนผู้ไทโดยทั่วไปเชื่อตามสามัญสำนึกของคนปัจจุบันว่ามีหลังคาเหมือนกระดองเต่า แต่เมื่อพบความเชื่อของชาวจามที่สืบเนื่องหลายพันปีมาแล้ว ทำให้น่าเชื่อว่าหลังคาโค้งเหมือนท้องแม่ โดยคนมีชีวิตใต้หลังคาเรือนเหมือนอยู่ในความคุ้มครองของแม่ตลอดเวลา ●

หลักหิน ‘ร่างเสมือน’ ของผีบรรพชน ที่หอหลักเมืองใหม่ นครหลวงเวียงจันทน์

ในคราวที่มีการขุดตรวจสอบพื้นที่เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการปรับปรุงถนนหมายเลข 1 นครหลวงเวียงจันทน์ จากพื้นที่บริเวณใจกลางเมืองเก่าเวียงจันทน์ ไปยังสะพานมิตรภาพไทย-ลาว เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2550 นั้น ได้มีการค้นพบกลุ่มหินที่มีการขัดแต่งรูปทรง ขนาดไม่ใหญ่ไม่เล็กตั้งเรียงรายอยู่เป็นกลุ่ม

นักวิชาการชาวลาวอย่าง ท้าว กาบแก้ว ทำมะวง ผู้เขียนหนังสือที่ว่าด้วยความเชื่อของศาสนาผีในลาวอย่าง “เจ้าแม่สี่เมือง, แถน, ขวัน, นาก, หลักเมือง, ฮีต 12 และประเพณีความเชื่อของคนลาวในอดีตถึงปัจจุบัน” (เอกสารภาษาลาว พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2565) ได้เรียกหินเหล่านี้ว่า “หลักหิน” และก็เป็นในหนังสือเล่มเดียวกันนั่นเอง ที่ท้าว กาบแก้ว ได้เคยนิยามความหมายของคำว่า “หลัก” ในภาษาลาวเอาไว้โดยไม่ได้หมายถึงกลุ่มหินเหล่านี้ว่า หมายถึง “เสา” “สมอ” หรือ “ที่ยึดเหนี่ยว”

แต่ถึงอย่างนั้น ท้าว กาบแก้ว ก็ไม่ได้บอกเอาไว้หรอกว่า ทำไมเขาถึงเรียกหินเหล่านี้ว่า “หลักหิน” และที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือยังไม่มียารายงานออกมาว่า กลุ่มหลักหินเหล่านี้คืออะไรแน่?

สิ่งที่น่าสนใจก็คือ พื้นที่บริเวณที่ขุดพบหลักหินเหล่านี้ อยู่ใกล้กันกับ “วัดสี่เมือง” ในเขตเมืองเก่าของนครหลวงเวียงจันทน์ โดยคำว่า “สี่เมือง” นี้เป็นการสะกดด้วยอักษรวิเชียรลาว แต่นครหลวงเวียงจันทน์จะสะกดอีกอย่างได้ว่า “ศรีเมือง”

ชาวลาวเชื่อกันว่า “วัดสี่เมือง” นี้เป็นที่สถิตของ “เจ้าแม่สี่เมือง” (คือ เจ้าแม่ศรีเมือง) ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในตำนานการสร้าง “หลักเมือง” เวียงจันทน์

ตำนานดังกล่าวมีรายละเอียดแตกต่างกันไปมากมายหลายสำนวน แต่โดยรวมแล้วจะมีรายละเอียดตรงกันอยู่ประการหนึ่งคือผู้ที่บูชาญูอุทิศชีวิตตนเองเอาไว้ที่ใต้ของหลักเมืองนี้ เป็นผู้หญิงท้องแก่ มีชื่อว่า “สี่” และได้กลายเป็น “เจ้าแม่สี่เมือง” อารักษ์ประจำกรุงเวียงจันทน์ไปในที่สุด

เรื่องเล่าของการบูชาญูมนุษย์เอาไว้ข้างใต้เสาหลักเมือง หรือเสาของสิ่งปลูกสร้างสำคัญของเมืองอย่างนี้ ก็เป็นไปในการทำนองเดียวกันกับตำนานการสร้าง “เสาหลักเมือง” ของไทย และที่อื่นๆ ในอุษาคเนย์ อย่างเช่น เมืองหงสาวดีในยุคที่

หลักหิน ที่พบใกล้วัดสี่เมือง นครหลวงเวียงจันทน์ ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่หอหลักเมืองใหม่ เวียงจันทน์

กลุ่มหินกุด ที่สุสานกุด เมืองนิญถ่วน ประเทศเวียดนาม (ที่มา : <https://vn-express.net/nhung-ngoi-mo-da-cua-nguoi-dan-toc-cham-3096367.html>)

พวกมอญเรื่องอำนาจ ดังปรากฏความอยู่ในพงศาวดารมอญเรื่อง ราชชาธิราช ซึ่งได้อ้างถึงการบูชาญูมนุษย์ในการตั้งเสา (เข้าใจว่าเป็น เสาเอก) ของปราสาท คือพระราชวังของมะกะโท หรือพระเจ้าฟ้ารั่ว (ครองราชย์ระหว่าง พ.ศ.1830-1850) ปฐมกษัตริย์ของเมืองเมาะตะมะ คือหงสาวดีของชนชาวมอญ ซึ่งมีลักษณะก้ำกึ่งระหว่างบุคคลที่เคยมีชีวิตอยู่จริง กับบุคคลในตำนานหรือนิทาน

ดังนั้น ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่บันทึกอยู่ในพงศาวดาร แต่เรื่องของการบูชาญูมนุษย์นี้ จึงไม่อาจจะระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่?

แต่ไม่ว่าข้อเท็จจริงจะเป็นเช่นไรก็ตาม การพบนิทาน หรือตำนานเกี่ยวกับการฝังมนุษย์ทั้งเป็นเอาไว้ที่ข้างใต้ของเสาท่านอนนี้ อย่างแพร่หลายในอุษาคเนย์ ก็แสดงให้เห็นถึงความเชื่อร่วมกันบางอย่างของผู้คนมากบ้าน หลากเมือง ของอุษาคเนย์ในสมัยโบราณ

นักวิชาการชาวลาวคนเดิมอย่าง ท้าว กาบแก้ว ได้อธิบายว่า “เจ้าแม่สี่

เมือง” นี้ก็คือ “ผีเสื้อเมือง” โดยได้อ้างอิงผลงานวิชาการต่างๆ ต่อไปว่า “เสื้อ” นั้นเพี้ยนมาจากคำว่า “เชื้อ” ดังนั้น จึงรวมความเป็น “ผีเชื้อเมือง” ซึ่งก็คือ “ผีบรรพชน” ของเมืองนั่นเอง

ในปัจจุบันนี้ชาวลาวมักจะเชื่อกันว่าหลักเมืองที่เจ้าแม่สี่เมืองสถิตอยู่นั้น เป็นปราสาทหอมหลังหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของวัดสี่เมืองในปัจจุบัน แต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกจัดวางไว้เป็นประธานของวิหารภายในวัดแห่งนี้กลับเป็นก้อนหินใหญ่ ที่ถูกปรับแต่งรูปทรงก้อนหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีผู้คนไปกราบไหว้บูชา โดยถือว่าศักดิ์สิทธิ์อยู่ไม่คลาย

ดังนั้น หินใหญ่ก้อนนี้จะเคยถูกนับถือในฐานะที่เป็น “หินตั้ง” มาก่อน และควรที่จะเชื่อมโยงอยู่กับตำนานเรื่องของเจ้าแม่สี่เมือง มากกว่าตัวปราสาทหอม โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงหินตั้งที่มีการฝังศพ หรืออัฐิของมนุษย์อยู่ข้างใต้ ก็ดูจะเชื่อมโยงกับตำนานของเจ้าแม่สี่เมืองได้อย่างเหมาะสมมากกว่า

ตัวอย่างของการพบหินตั้ง ที่มีการฝังศพหรืออัฐิอยู่ข้างใต้ของเสาทินอย่างนี้ ถ้าตัวหินตั้งถูกวางเรียงล้อมกันเป็นวงกลม ก็จะมีคำศัพท์ที่ชาวบ้านใช้เรียกมาตั้งแต่สมัยเก่าก่อนว่า “วงตีโก” นั่นแหละครับ (แต่ข้างใต้ของวงตีโกนั้น จะไม่มีการฝังศพ หรืออัฐิของมนุษย์อยู่ก็ได้ เพราะจะมีหรือไม่มีก็เรียก วงตีโกเหมือนกันทั้งหมด)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากประวัติของตำแหน่งสถานที่ค้นพบของหลักหินเหล่านี้ พบอยู่ในบริเวณที่ตั้งอยู่ใกล้ชิดกับ ‘หินตั้ง’ อันเป็นที่สถิตของเจ้าแม่สี่เมือง ผู้เป็นผีเสื้อเมือง คือผีบรรพชนของเมืองเวียงจันทน์เป็นอย่างมาก ประกอบเข้ากับรูปร่างลักษณะของหิน และรูปแบบการกระจายตัว ก็ชวนให้นึกถึง “หินกุด” ในสุสานกุด ของชาวจามขึ้นมาอย่างจับจืดจับใจ

กล่าวโดยสรุป อะไรที่เรียกว่า “หินกุด” ของพวกจามนั้นก็คือ ที่สถิตของพลังชีวิตของ “ผีบรรพชน” โดยในพิธีศพที่ซับซ้อนและกินระยะเวลาอันยาวนานนั้น จะเริ่มตั้งแต่พิธีการฝังศพทั้งไว้จนครบปี จากนั้นจะขุดเอาศพขึ้นมาเผา แล้วนำกระดูกหน้าผากของผู้ตายไปเก็บเอาไว้ในภาชนะที่เรียกว่า “กลอง” จากนั้นจะเก็บไว้ในเรือเพื่อรอให้มีคนในตระกูลเสียชีวิต จนมีกระดูกของบรรพ

ชนมากประมาณหนึ่ง ค่อยนำออกไปทำพิธีที่เรียกว่า “กุด” ในสุสาน ซึ่งก็เรียกว่า “กุด” เพื่อให้พลังชีวิตของบรรพชนทั้งหลายไปสถิตรวมกันอยู่ในหิน ที่เรียกว่า “กุด” นั้นเอง

“หินกุด” จึงเป็นที่สถิตของ “พลังชีวิต” ของ “ผีบรรพชน” โดยที่ “กุด” หรือ “หิน” แต่ละก้อนนั้นไม่ได้หมายถึงบรรพชนคนไหนเป็นการพิเศษ เพราะเชื่อว่าไปสถิตรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน

“หินกุด” เหล่านี้ จึงทำหน้าที่เป็น “ร่างเสมือน” (substituted body) ของผีบรรพชน ที่ใช้สำหรับให้ลูกหลานสามารถติดต่อ เช่น สรวงขอความสุข ความอุดมสมบูรณ์ หรือให้คุณต่างๆ ต่อลูกหลานได้

เอาเข้าจริงแล้ว “หินกุด” จึงทำหน้าที่ไม่ต่างจาก “หลักเมือง” อันเป็นที่สถิตของ “เสื้อเมือง” คือผีบรรพชนของเมืองมากนัก ต่างกันก็เพียงแต่หินกุดเป็นที่สถิตของผีบรรพชนของตระกูล แต่หลักเมืองเป็นที่สถิตของบรรพชนของเมือง

หินกุดของชาวจามนั้น มีทั้งทำเป็นแผ่นหินคล้ายใบเสมา ที่รูปร่างเหมือนกับเจดีย์ของไทย มีทั้งที่เป็นหินก้อนใหญ่พองๆ กับใบเสมาของไทยในปัจจุบัน และที่เป็นหินธรรมชาติ ขนาดเล็กพองๆ กับกลุ่มหลักหินที่พบในลาวนั้นก็มียาก เช่น กลุ่มหินในสุสานกุด ที่เมืองนิญถ่วน ประเทศเวียดนาม เป็นต้น

เป็นไปได้อย่างยิ่งว่า กลุ่มของ “หลักหิน” ที่พบในลาวเมื่อ พ.ศ.2550 นั้นจะทำหน้าที่คล้ายๆ กับ “หินกุด” คือเป็นที่สถิต “พลังชีวิต” ของ “ผีบรรพชน” คือเป็น “ร่างเสมือน” เพื่อใช้ในการเช่นสรวงบูชาบรรพชน ดังนั้น จึงไม่แปลกอะไรเลยสักนิด ที่ จะพบอยู่ใกล้กันกับบริเวณอันเป็นที่ตั้งของ “หลักเมือง” ซึ่งเชื่อว่าเป็นที่สถิตของ “เจ้าแม่สี่เมือง” ผู้เป็นผีเสื้อเมืองแห่งนครหลวงเวียงจันทน์ ตามความเชื่อของชาวลาว

ที่สำคัญก็คือ ชาวลาวในปัจจุบันนี้อาจมีความทรงจำในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี เพราะพื้นที่บริเวณใกล้กับที่ขุดพบกลุ่มหินหลักเมืองเหล่านั้น ได้ถูกสร้างเป็น “หอหลักเมืองใหม่” ซึ่งเทียบได้กับ “ศาลหลักเมือง” ของไทย

แถมยังนำเอากลุ่มหลักหินที่พบในคราวจะปรับปรุงถนนนั้น ไปเก็บและจัดแสดงอยู่ภายในหอหลักเมืองใหม่ที่ว่านี้ด้วยอย่างน่าสนใจ ●

TECHNICAL
TIME-OUT
SearchSri

‘อีลิดูด คิปโชเก้ เวิลด์ทัวร์’

การวิ่งครั้งสุดท้ายใน 2 ปี 7 ทวีป

จัดเป็น “ไอคอน” ของวงการกรีฑาโลก ที่ถึงแม้ผลงานจะเริ่มโรยรา แต่ไม่ว่าไปปรากฏตัวที่ไหนก็มักได้รับความสนใจจากคนในวงการและสื่อมวลชนอยู่เสมอ

ดังนั้น เมื่อ **อีลิดูด คิปโชเก้** ปอดเหล็กชาวเคนยา เจ้าของเหรียญทองมาราธอนชายโอลิมปิกเกมส์ 2 สมัย จะอำลาวงการ ก็ต้องสั่งลาอย่างมีสไตล์ และสร้างอิมแพ็คทางสังคม ควบคู่ไปกับการตลาดด้วย

เส้นทางในวงการกรีฑาของคิปโชเก้เริ่มต้นจากการเป็นนักวิ่งที่เชี่ยวชาญในระยะ 5,000 เมตร โดยเป็นเจ้าของสถิติโลกที่ระยะนี้สมัยเป็นเยาวชน พออายุ 18 ปี ก็ก้าวไปเป็นแชมป์โลกที่ระยะดังกล่าว

และยังคว้าเหรียญทองแดงกับเหรียญเงินจากโอลิมปิกเกมส์ปี 2004 และ 2008 ตามลำดับ

คิปโชเก้เปลี่ยนจากการวิ่งในลู่วิ่งถนนในปี 2012 และเริ่มลงแข่งชันมาราธอนในปี 2013 ซึ่งแค่เพียงรายการแรก เขาก็คว้าแชมป์ที่อัมบูร์ก พร้อมทำลายสถิติการแข่งขัน

คิปโชเก้เข้าร่วมมาราธอนระดับเมเจอร์หนแรกในศึก **ซิดาโก มาราธอน** ปี 2014 และเป็นเจ้าของแชมป์สูงสุด 5 สมัยของรายการ (ปี 2016, 2017, 2018, 2019 และ 2022) นอกจากนี้ เขายังเป็นเจ้าของสถิติแชมป์ **ลอนดอน มาราธอน** สูงสุด 4 สมัย และแชมป์ **เบอร์ลิน มาราธอน** สูงสุด 5 สมัย

ช่วงปี 2013-2023 เขาลงแข่งขันมาราธอน 18 รายการ คว้าแชมป์ได้ถึง 15 รายการ และเคยครองสถิติโลกมาราธอนชายระหว่างปี 2018-2023 โดยทำสถิติโลกไว้ 2 ครั้งใช้เวลา 2 ชั่วโมง 1 นาที 39 วินาที และ 2 ชั่วโมง 1 นาที 9 วินาที ก่อนที่สถิติจะถูก

ทำลายลงโดยเพื่อนร่วมชาติ **เคลวิน คิปทุม** ผู้ล่วงลับ

ความสำเร็จต่อเนื่องในสนาม ทำให้เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในนักวิ่งมาราธอนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดตลอดกาลของโลก

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2024 คิปโชเก้ไม่ชนะในการแข่งขันมาราธอน 3 รายการวันนี้ ในวัย 41 ปี คิปโชเก้ไม่ได้ร่วม

แข่งขันหรือแม้กระทั่งฝึกซ้อมเหมือนก่อน เขาเลือกเข้าร่วมอีเวนต์อย่างมีความหมาย เช่นล่าสุดที่เพิ่งลงแข่งขัน **นิวยอร์ก มาราธอน** รายการเมเจอร์เดียวที่ยังไม่เคยเข้าร่วม และจบอันดับ 17

หลังจากนั้น เขาก็ประกาศให้สื่อและวงการกรีฑาโลกรับทราบถึงแผนอำลาวงการภายใต้ชื่อ **อีลิดูด คิปโชเก้ เวิลด์ทัวร์** คิปโชเก้วางแผนจะวิ่งมาราธอนในทวีปทั้ง 7 ของโลกให้ครบ โดยคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ 2 ปี

คิปโชเก้บอกว่า ตั้งใจจะเชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกันผ่านการวิ่งซึ่งเป็นกีฬาที่มีความเป็นสากลที่สุดในโลก ไม่เพียงจะคาดหวังในการสร้างสถิติเท่านั้น แต่ต้องการคืนกำไรให้สังคม เป็นแรงบันดาลใจให้กับทุกคนรับรู้ว่ามีหน้เราที่ไม่มีขีดจำกัด

คิปโชเก้บอกอย่างตรงไปตรงมาว่าการเข้าร่วมอีเวนต์ต่างๆ ของเขานับจากนี้เป็นทางเลือกอย่างมีความหมาย และเป็นทางเลือกอย่างมีความหมาย และเป็นทางเลือกอย่างมีความหมาย และเป็นทางเลือกอย่างมีความหมาย และเป็นทางเลือกอย่างมีความหมาย

โลก ภายใต้หลักการที่ว่า “เด็กๆ ทุกคนควรได้รับโอกาสทางการศึกษา ในการเรียนรู้ และอากาศที่ดีเพื่อสุขภาพ”

คิปโชเก้ตั้งมูลนิธิของตัวเองขึ้นมาเมื่อปี 2020 เพื่อต่อสู้กับความยากจนและมอบโอกาสทางการศึกษาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับหลายพื้นที่ทั่วโลก โดยนอกจากจะมอบทุนการศึกษาแล้ว ในปี 2022 มูลนิธิของเขาได้สร้างห้องสมุดให้กับโรงเรียนเก่าของคิปโชเก้ที่บ้านเกิด และมอบเครื่องคอมพิวเตอร์ 30 เครื่อง พร้อมกับเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียน

ปีที่แล้ว คิปโชเก้ยังได้รับการแต่งตั้งเป็นทูตสันถวไมตรีด้านกีฬาขององค์การยูเนสโก ภายใต้แนวคิดที่ว่า กีฬาไม่ใช่มีคุณสมบัติเพียงแค่การแข่งขัน แต่ยังเป็นภาษาสากลที่สอนเราเรื่องทีมเวิร์ก เรื่องความมีวินัยในตัวเอง และความสำคัญของความซื่อสัตย์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแก่นของการเป็นนักกีฬาของเขา

ด้วยประสบการณ์และการเรียนรู้ผ่านการวิ่งที่กินเวลายาวนานร่วม 3 ทศวรรษนับตั้งแต่เป็นนักกีฬาเยาวชน วันนี้ของอีลิดูด คิปโชเก้ จึงเป็นการ “เลือก” อย่างมีความหมาย

เขารู้ว่าด้วยสถานะและชื่อเสียงของเขา ไม่ว่าจะเข้าร่วมแข่งขันที่ไหน รายการใด ย่อมได้รับความสนใจจากสื่อและแฟน ๆ รวมถึงสามารถติดกับสปอนเซอร์ทั้งระดับท้องถิ่นและนานาชาติได้โดยง่าย

การเลือกแต่ละครั้งล้วนมีความหมาย และมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างการรับรู้ในสังคม และรณรงค์เพื่อให้อสังคมน่าอยู่ขึ้น

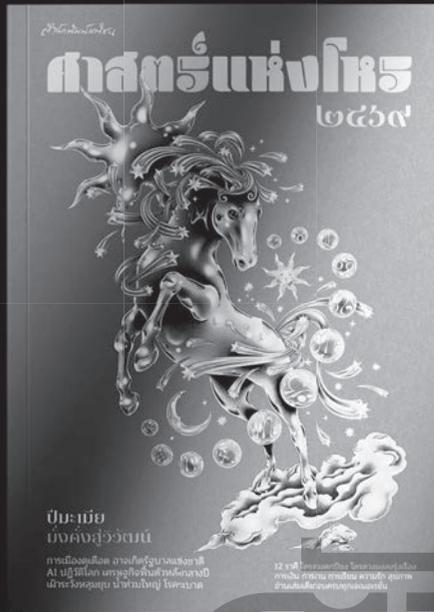
เป็นการใช้ช่วงเวลานับปลายการเป็นนักวิ่งมาราธอนอาชีพของตัวเองให้มีความหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง ●

สำนักพิมพ์มติชน

เตรียมรับรุ่งเรือง ป้องกันร่วงโรย

ตรวจดวงชีวิตทุกด้าน ตลอดปี 2569

ราคา **320** บาท

แถมฟรี

ของผ้าใส่หนังสือ

*มีจำนวนจำกัด

ดวงเมือง เศรษฐกิจ กิจวัตรธรรมดา การงาน การเงิน ความรัก สุขภาพ

โดย **II** โหราจารย์ชื่อดัง

ภิญโญ พงศ์เจริญ, กานูวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล, บุศรินทร์ ปัทมาคม,
ศรินทร์รา, ศภา ชินปัญญธร, อรรถพล น้อยวงศ์,
ภระกษณ์ ศรีปรีญาทิลป, ไทวสุ, ภณธิกร วบขันธ์เพ็ญ,
หมอป๋าย พรายกร:ซิบ และหมอบอน birdeyview

ซาร่า true

บองตีมีอยู่

ปราชต์ บุนปาน

‘ทุนเทา’ : ‘คอร์รัปชันขั้นที่สี่’ ในสังคมการเมืองไทย

ดร.ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ

ในช่วงเวลาที่ประเด็นเรื่อง “สแกมเมอร์-ทุนเทาข้ามชาติ” ดูจะเป็นปัญหาที่ใหญ่โตขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมการเมืองไทย

อยากชวนทุกท่านไปอ่าน/รับฟังข้อสังเกตของ “รศ.ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์” จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้สัมภาษณ์เอาไว้ผ่านรายการ “The Politics” ทางช่องยูทูปมติชนทีวี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายนที่ผ่านมา

โดยอาจารย์พิชญ์ระบุว่า “ปัญหาทุนเทา” ถือเป็นพัฒนาการ “ขั้นที่สี่” ของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“ถ้าเรามองในประวัติศาสตร์การเมือง มันมีสี่ขั้นในเรื่องคอร์รัปชัน

“ขั้นแรก ก็คือประเภทแบบคอร์รัปชันเชิงอำนาจของข้าราชการ ซึ่งในยุคแรก นักการเมือง โดยการเหวตของประชาชน จะเป็นคนที่เข้าไปตรวจสอบ

“ขั้นที่สอง นักการเมืองเข้าไปโกง เรียกเปเปอร์เชิตต์

“ขั้นที่สาม ยุคหนึ่งเราชอบพูดถึงผลประโยชน์ทับซ้อน ขั้นที่สองเข้าไปขอส่วนแบ่ง-คอมมิชชั่นได้โต๊ะ ขั้นที่สามนี่ก็คือว่ามีแรงจูงใจทางอำนาจบางอย่างที่มองว่าการเมืองมันจะขยายผลทางเศรษฐกิจของตัวเอง คือเข้าไปเพื่ออิงอำนาจผูกขาดบางอย่าง ไม่ได้สัมพันธ์กันซึ่งมันใหญ่กว่าโครงการเล็กๆ ที่นักการเมืองท้องถิ่นทำได้

“ขั้นที่สี่จริงๆ มันเป็นทฤษฎีที่มีมานานแล้ว ก็คือ ‘State Capture’ การยึดรัฐจริงๆ ก็ยึดกันมานานแล้ว แต่ความหมายในปัจจุบันมันน่ากลัวกว่า เพราะมันไม่ใช่ยึดรัฐ เพียงแค่กลุ่มทุนเข้าไปยึด พูดง่ายๆ เงินมันสกปรกก่อนเข้าไป (ยึด) ขั้นที่แล้วเงินมันไม่ได้สกปรก เงินสะอาดแต่เอามาเข้าการเมืองเพื่อกัดกันไม่ให้คนอื่นได้ประโยชน์

“แต่อันนี้ แรงจูงใจแรกคือเงินก็สกปรกอยู่แล้ว เลยต้อง

เอาไปฟอก และเอาเข้าไป (ยึดรัฐ) เพื่อสร้างโครงการที่มันจะเทาด้วย เพื่อให้ (ฟอก) เงินออกมา

“ขั้นนี้ เงินมันสกปรกตั้งแต่แรก ไม่ใช่แค่ทุนสามัญแบบยุคที่แล้ว อันนั้นมันเกินสามัญไปอีก ทุนสามัญส่วนใหญ่มันถูกมองในแง่การผูกขาด หรือการเป็นทุนที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้องบ้างในหลักธรรมาภิบาล แต่อันนี้ธรรมาชาติของมันอยู่ในโลกอาชญากรรมข้ามชาติเลย”

“ใช้ศัพท์อีกอัน เขาจะเรียก ‘โลกาภิวัตน์กลับด้าน’ คือการเชื่อมโยงกันในโลกมันไม่ได้เชื่อมโยงกันเฉพาะทุนขาว ทุนเทา-ทุนดำมันก็เชื่อมโยงกัน

“แต่ทุนพวกนี้มันเข้ามาสู่รัฐแล้ว และมันเข้ามาฟอกขาวตัวเอง มันหนักกว่าเดิม เดิม (ทุน) มันแค่เข้ามาเอาอำนาจรัฐไปเพิ่มอำนาจให้ตัวเอง หรือแค่กัดกันคนอื่น อันนี้ไม่ใช่เม่งฟอกขาว บั่นเงิน เอาเงินรัฐไปใช้ มันละเหะที่สุดเท่าที่เคยเห็น

“มันไม่ใช่โกงแล้วเก็บเงินเข้าตัวเองอย่างเดียว มันมีต่างประเทศเข้ามาร่วมได้ด้วย ไอ้สแกมเมอร์มันเป็นแค่ยอดภูเขาน้ำแข็ง ในหลายยอด ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

“ประเด็นตรงนี้นั้นเกินไปกว่าผลประโยชน์ทับซ้อน เกินไปกว่าคอร์รัปชัน เกินไปกว่าการเก็บเล็กเก็บน้อยแบบที่เราเคยรู้สึกที่ผ่านๆ มา แต่ว่า (พรรค) สัมยังไปไม่ถึงตรงนี้เท่าไรร่ ยังเน้นการเปิดโปงคนจริงๆ มันไม่ใช่แค่คน มันคือเครือข่ายข้ามชาติ

“ฉะนั้น ตรงนี้มันทั้งขายชาติ ชั่วร้าย มันไปไกลกว่านั้นอีก ก็ต้องลุ้นว่าถ้าเรื่องขายแดนสงบลงเร็วขึ้น เรื่องนี้มันก็อาจจะพุ่งขึ้นมาอีกขั้นเรื่อยๆ

“ยิ่งทำที่ (ของภาครัฐ) ที่ยังไม่เปิดอะไรมาก แล้วมัน (มีการให้ข่าว) เปิดคนขึ้นมาเรื่อยๆ และคน (ที่ถูกเปิดชื่อ) มันอยู่ในพรรคใดพรรคหนึ่ง มันก็เสี่ยงที่จะถูกกล่าวหาได้เยอะขึ้น จะเกี่ยวหรือไม่เกี่ยวจริง ตอนนี้รับและรับทั่วไป” ●